

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra pedagogiky

Diplomová práce

MATEŘSKÁ CENTRA

POROVNÁNÍ VÝVOJE V NĚMECKU

A V ČESKÉ REPUBLICE

Vedoucí práce: Doc. Michal Kaplánek, Th.D.

Autor práce: Kateřina Kravarová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Ročník: 2009

Prohlašuji, že jsem svoji diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

5. června 2009

Děkuji vedoucímu diplomové práce doc. Michalu Kaplánkovi, Th.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Děkuji také prezidentce Sítě MC Mgr. Rut Kolínské za přínosné konzultace a zapůjčení materiálů pro tuto práci.

OBSAH

ÚVOD	7
1 PODSTATA MATEŘSKÉHO CENTRA A JEHO POSLÁNÍ	9
1.1 Co je to mateřské centrum	9
1.2 Co nabízí mateřské centrum	11
1.2.1 Pomoc svépomocí	11
1.2.2 Program	12
1.2.3 Škola občanského života	12
1.2.4 Primární prevence	13
1.2.5 Integrace	14
1.3 Poslání mateřských center	14
2 REALIZACE	16
2.1 Zakládání mateřského centra	16
2.1.1 Zásady pro zakládání mateřského centra	17
2.1.1.1 Iniciátorky	18
2.1.1.2 Projekt a založení občanského sdružení	19
2.1.1.3 Prostory	19
2.1.1.4 Financování	20
2.1.2 Problémy při zakládání MC	21
3 MATEŘSKÁ CENTRA V NĚMECKU	23
3.1 Počátky mateřských center v Německu	23
3.1.1 První mateřská centra	24
3.1.1.1 Mateřské centrum v Mnichově	26
3.2 Vývoj mateřských center v Německu	29
3.2.1 Setkání MC v Bavorsku	30
3.2.2 Vývoj MC v Badensku – Württembersku	32

3.2.2.	Mateřské fórum	32
3.3	Současná mateřská centra v Německu	35
3.3.1	Generationenhaus West ve Stuttgartu	35
3.3.1.1	Eltern-Kind-Zentrum.....	36
4	MATEŘSKÁ CENTRA V ČESKÉ REPUBLICE	41
4.1	Počátek mateřských center v České republice	41
4.1.1	Mateřské centrum YMCA Praha.....	41
4.1.2	Hnutí Pražské matky	45
4.1.2.1	Pracovní skupina Pražských matek pro MC	46
4.2	Síť mateřských center	47
4.2.1	Prezentace Sítě MC	48
4.2.2	Společná setkání.....	51
4.2.3	Podpora a koordinace mateřských center.....	53
4.2.4	Projekty Sítě MC.....	54
4.2.5	Kampaně Sítě MC	58
4.2.6	Spolupráce s českými partnery	60
4.2.7	Spolupráce se zahraničními partnery	61
4.3	Vývoj MC v jižních Čechách.....	62
4.3.1	Krajská koordinátorka.....	66
5	M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU	67
5.1	Vznik MC Máj	67
5.2	Vývoj MC Máj.....	69
5.2.1	Programová nabídka MC Máj.....	70
5.2.1.1	Tvořivé činnosti	71
5.2.1.2	Hudební programy	72
5.2.1.3	Sportovní programy	72
5.2.1.4	Jednorázové akce	73
5.2.1.5	Vzdělávací a rekvalifikační projekty	74
5.3	Poradenské centrum	76
5.4	Členové M-CENTRA PRO MLADOU RODINU.....	77

5.4.1	Orgány sdružení MCMR.....	79
5.5	Projekty a kampaně v MC Máj	80
5.6	Prezentace MC Máj.....	83
5.7	Typická návštěvnice MC Máj	84
6	VÝZNAM MATEŘSKÝCH CENTER	87
6.1	Význam pro matky	87
6.2	Význam pro otce	89
6.3	Význam pro děti.....	90
6.4	Význam pro společnost.....	92
	ZÁVĚR	94
	SEZNAM LITERATURY	98
	SEZNAM ZKRATEK.....	107
	SEZNAM PŘÍLOH.....	108
	PŘÍLOHY	109

ÚVOD

Problematika mateřských center mě zaujala, když jsem byla těhotná. Na Výstavišti v Českých Budějovicích jsem dostala pěkný leták s pozvánkou do mateřského centra nedaleko mého bydliště, které pořádalo zajímavé akce. Čekala jsem první dítě a nedokázala jsem si představit, co všechno péče o kojence obnáší. V okamžiku, kdy se mi narodil syn, jsem měla mnoho starostí, ale jednou jsem se přece do mateřského centra na Máji vypravila (jeho oficiální název zní M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU) a byla jsem příjemně překvapena. Mateřské centrum na mě působilo jako milé setkání různých matek a jejich dětí, které spolu chtějí společně trávit čas a vyměňovat si zkušenosti. Ráda jsem se k nim přidala a začala jsem mateřské centrum navštěvovat. Idea mateřských center mě nadchla, a proto jsem se rozhodla věnovat se jim podrobněji ve své diplomové práci.

Mateřské centrum je dobrovolnická iniciativa matek či otců na rodičovské dovolené, kterým chybí kontakt s veřejným životem a chtějí spolu aktivně trávit volný čas. Právní formou mateřského centra je většinou občanské sdružení. Tato centra poskytují prostor pro setkávání lidí z širšího okolí centra bez ohledu na věk či rasovou příslušnost. Mateřská centra nespádají pod resort Ministerstva školství ani do systému sociálních služeb, proto není jejich nabídka ničím limitovaná a velice rozmanitá. Nabízejí volnočasové aktivity pro nejmenší děti jako cvičení, výtvarné tvoření, hudební hrátky, odpolední zájmové kroužky pro předškolní a dospělé (například počítačové kurzy, předporodní příprava, aerobic). Každé centrum se zaměřuje na něco jiného. Finance na provoz jsou získávány většinou z dotací prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí, z evropských fondů, obecních rozpočtů, grantů různých nadací a od soukromých firem.¹

¹Srov. *Příspěvatelé Wikipedie, Mateřské centrum* [online]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Mate%C5%99sk%C3%A9_centrum&oldid=3202300>

Mateřské centrum (dále MC) je velmi přínosné pro všechny, kdo ho navštěvují. Aktivním matkám dává možnost seberealizace, ověření a zdokonalení svých schopností a dovedností. Pečujícím osobám, které přicházejí do center se svými dětmi, poskytuje možnost výměny zkušeností s ostatními, aktivní trávení času s dětmi a tím vzájemné prohloubení jejich vztahu. Děti si v mateřském centru mohou najít nové kamarády a naučit se novým dovednostem. Pro společnost jsou mateřská centra důležitá jako primární prevence sociálně patologických jevů, pomáhají budovat dobré vztahy v komunitě a bojují proti xenofobii.

Základním cílem mé práce je srovnání vzniku a vývoje mateřských center v České republice a Německu s konkrétním příkladem vývoje M-CENTRA PRO MLADOU RODINU (dále MCMR), které nabízí své služby na sídlišti Máj v Českých Budějovicích. V jednotlivých kapitolách se budu zabývat podstatou a posláním mateřských center a způsobem, jakým tato centra realizují své cíle v Česku a v Německu. Poslední kapitola je věnována významu mateřských center pro matky, otce, děti a společnost. V závěru zhodnotím, jak jsou podle mého názoru MC v realizaci úspěšná.

K tématu mateřských center existuje velmi málo literatury, tato oblast u nás není zatím významněji vědecky zkoumána. Vycházím především z knihy *Mütter im Zentrum Mütterzentrum*, kterou v českém překladu Mateřská centra vydalo sdružení Pražské matky. Dále čerpám z německých sborníků z konferencí o mateřských centrech, z českých a německých internetových zdrojů a z výročních zpráv Sítě MC a M-CENTRA PRO MLADOU RODINU.

1 PODSTATA MATEŘSKÉHO CENTRA

A JEHO POSLÁNÍ

V této kapitole bych se chtěla podrobněji zabývat základní ideou mateřských center. Nejprve bych definovala mateřské centrum, kdo a co vytváří jeho podstatu. Dále bych nastínila, co mateřské centrum nabízí matkám, jejich dětem a společnosti.

1.1 Co je to mateřské centrum

Hnutí mateřských center vzniklo v Německu v osmdesátých letech 20. století pod záštitou Deutsche Jugendinstitut. Pracovnice tohoto centra na základě dlouhodobých studií vypracovaly koncept, na jehož základě začala vznikat první mateřská centra v Darmstadtu, Salzgitteru a mnichovském Neuaubingu v roce 1981. Tento projekt vycházel z potřeb matek na mateřské dovolené vyjít z izolace, do které se dostaly celodenní péčí o děti. Zároveň poskytuje mateřské centrum možnost aktivního zapojení laiků – matek, které chtějí své zkušenosti a dovednosti předat druhým. Mohou si zde přivydělat menší částku, a tak pomoci rodinnému rozpočtu, který bývá v tomto období velmi napjatý. Při tom jsou v mateřském centru se svými dětmi, pro které by jinak musely najít vhodné hlídání.²

Jak již bylo řečeno v úvodu, „mateřské centrum je neziskové zařízení, sloužící ke vzájemnému setkávání rodin s dětmi za účelem společných her, výletů, vzdělávání a dalších činností.“³ K definování mateřského centra však nestačí

² Srov. *Mateřská centra*, s. 18.

³ *Síť MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 18.

pouze jedna věta. Tento projekt je rozmanitý a dotýká se různých částí osobnosti a života každého, který se na něm podílí.

Mateřská centra poskytují matkám možnost příjemně prožít mateřskou dovolenou se svými dětmi, aktivně se setkávat s druhými lidmi, vyměňovat si vzájemné zkušenosti, načerpat novou inspiraci. Mnohé matky zde získávají nové sebevědomí a pocit vlastní hodnoty. Kontakt s jinými ženami je důležitý i pro předávání podstatných informací například o místních sportovních a kulturních akcích či lékářích.⁴

Pobyt v mateřském centru je velmi prospěšný i pro děti, které se tu mohou učit prvním sociálním kontaktům se svými vrstevníky. Je pro ně možností získat sociální dovednosti jako je ohleduplnost, adaptabilita, poslušnost a samostatnost. V mateřském centru si mohou volně hrát nebo je pro ně připraven rozmanitý program, který vedou aktivní matky. Děti tak najednou svou matku zažijí v jiné roli než doma.

„Zapojení v MC znamená pro mnoho žen odrazový můstek k vlastní veřejné aktivitě, ať už je to první krůček do zaměstnání či k politické nebo sociální angažovanosti.“⁵ Mateřské centrum poskytuje ženám možnost seberealizace a zároveň mohou být stále se svými dětmi.

Mateřské centrum je místem, kde se spolu mohou scházet nejen matky s dětmi, ale také další členové místní komunity. Slouží k rozvíjení sousedských vztahů, posiluje občanskou společnost. Zabraňuje xenofobii, protože je otevřené pro všechny nově příchozí a nebrání účasti na jeho aktivitách žádné skupině obyvatel.

⁴ Srov. *Síť MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 19.

⁵ *Mateřská centra*, s. 21.

1.2 Co nabízí mateřské centrum

Mateřské centrum nabízí ženám znovuobjevení lákavé tváře mateřství. Poskytuje matkám pomoc svépomocí a tvořivý program pro jejich děti i matky samotné. Pro společnost je prospěšné tím, že je školou občanského života, slouží jako primární prevence a pomáhá integraci znevýhodněným skupinám.

1.2.1 Pomoc svépomocí

V mateřském centru jsou v centru dění matky, které tu mohou najít podporu, radu a smysluplný program. Děti tu mohou být s nimi, ale nehrají hlavní roli.⁶ Hlavní ideou mateřského centra je spolupráce mezi matkami navzájem. Ženy, které do MC přicházejí poprvé, se často ptají: Kdo toto zařízení řídí? Co tu mám dělat? Podstatou je však „řízení zdola“, ženami samotnými, bez jakékoli vnější hierarchie.⁷

Mateřské centrum je založeno na principu, že každá žena něco výborně umí a v něčem je odbornice. Úkolem mateřského centra je objevit tuto dovednost či schopnost a dát ženě prostor, aby ji podle svých přání rozvinula. Proto má každé MC zázemí aktivních členek či členů, kteří připravují program, zajišťují chod centra, podílejí se na účetnictví, poskytují laické poradenství... Samozřejmě v MC funguje výkonný tým, který dohlíží na průběh činností v centru, ale je složený z aktivních matek a je jimi volený na určité funkční období.

V mateřském centru nejsou odborníci jako psycholog, pedagog či sociální pracovník, ale ženy si předávají zkušenosti samy a odborníky mohou požádat o konzultaci. Nikdo jim proto neradí, jak mají vychovávat své děti, čemu se mají věnovat, ale samy to mohou poznat v rozhovorech s ostatními.

⁶ Srov. *Mateřská centra*, s. 34.

⁷ Srov. *Sít mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 2.

Rodiče mají také možnost do centra přijít a nechat na sebe působit jeho atmosféru. Nemusejí se na ničem aktivně podílet, pokud nechtějí. Mateřské centrum je založeno na principu dobrovolnosti. Děti se také mohou účastnit programu, které MC nabízí, nebo si samy hrát v herně (pokud to prostory mateřského centra umožňují). „Nejhezčí je, že mě nikdo do ničeho nenutí. Můžu přijít a odejít, jak chci. V krizových chvílích však víme, kam můžeme zajít a kde se určitě vždycky něco děje.“⁸

1.2.2 Program

V mateřském centru si může najít zajímavou aktivitu každý. Nabídka činností se liší podle konkrétního centra, ale všechna MC poskytují kroužky pro děti - tvořivé a sportovní programy. Další velmi oblíbenou aktivitou je zpívání pro rodiče s nejmenšími dětmi, některá centra nabízejí i výuku hry na zobcovou flétnu či na jiné hudební nástroje pro předškoláky. Vzdělávací a rekvalifikační projekty pro dospělé a jednorázové či dlouhodobé akce pořádá většina mateřských center. Podstatně se liší otvírací doba v jednotlivých centrech, od jednoho dne po celotýdenní provoz, což závisí především na velikosti města, podpoře obce, na počtu zaměstnanců a vhodnosti prostor, kde se MC nachází.⁹

Rozmanitost programové nabídky je v každém centru dána poptávkou návštěvnic a schopnostmi či dovednostmi dobrovolnic ji realizovat.

1.2.3 Škola občanského života

Ženy, které zakládají a spolupodílejí se na vzniku mateřského centra, se musí naučit mnoho dovedností. Při zakládání MC musí získat finanční prostředky

⁸ *Mateřská centra*, s. 44.

⁹ Srov. *Sít' MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 12.

z obecních fondů, dotací či od sponzorů na jeho provoz. Dále musí matky najít vhodný prostor a mít odvalu oslovit široké okolí myšlenkou mateřského centra. Iniciátorky vzniku MC se dozvědí mnoho informací o řízení neziskových zařízení, protože MC by se mělo na počátku zformovat jako právní subjekt (převážně občanské sdružení, ale některá centra fungují v rámci jiné organizace, například YMCA Praha). Matky se učí koncipovat a zajišťovat programy, starají se o public relations a fundraising, což vyžaduje znalost zákonů. Někdy bývá osvojení těchto znalostí prvním krokem k aktivnímu působení v rámci komunální politiky.¹⁰

1.2.4 Primární prevence

Všechna mateřská centra nabízejí svým návštěvníkům program, kterého se mohou zúčastnit, a tak aktivně a smysluplně prožít čas. Matky se mohou naplno věnovat svým dětem, některé víkendové akce jsou zaměřeny na celou rodinu. Společně strávený čas pozitivně posiluje rodinné vztahy. Děti se tu věnují různým kroužkům, jsou vedeny k cílevědomé činnosti, a proto nemusí bloumat po sídlišti a vymýšlet sociálně patologické aktivity (krádeže, šikana, narkomanie atd.). Tím působí MC jako zařízení primární prevence.

„Činnost MC je založena na prastarém principu sousedské výpomoci, to znamená, že v nich nelze rozlišovat mezi poskytovatelem a klientem. Jsou založena na laickém poradenství, stálá přítomnost odborníka nepatří ke standardu mateřského centra.“¹¹ Přesto jsou MC pro mnohé ženy místem, kde načerpají mnoho informací, které je zajímají.

V prvních mateřských centrech v Německu byly vedeny *poradenské rozhovory*, které například v MC Traunstein v roce 1992 pomohly 118 ženám a 3 mužům vyřešit osobní problémy. Témata rozhovorů se týkala především výchovy dětí, rozvodu, mezilidských vztahů, těhotenství a sociálního poradenství

¹⁰ Srov. *Síť MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 7.

¹¹ BULANOVÁ, I. et. al. *Výroční zpráva za rok 2005*, s. 19.

(pomoc při jednání s úřady).¹² Toto mateřské centrum také úzce spolupracovalo s dalšími sociálními institucemi a organizacemi, kam posílalo ženy, které potřebovaly odbornější péči. Laická poradenská intervence má velkou přednost v tom, že je rychlá, nebyrokratická a osobní.

1.2.5 Integrace

Mateřská centra jsou otevřená pro všechny bez rozdílu věku, pohlaví, rasové či náboženské příslušnosti. Díky této rozmanitosti mají v MC zázemí i další aktivity pro menšiny. Některá MC poskytují například prostor pro pravidelná setkávání rodičů postižených dětí, Klub dvojčat a víceročtat, nebo jsou přímo zaměřená na integraci hendikepovaných dětí mezi zdravé atp. „Otevřenost MC umožňuje společenství „odlišných“, učí toleranci a předchází xenofobii.“¹³

1.3 Poslání mateřských center

Mateřská centra oslavují mateřství. Matky většinou jako první zprostředkovávají dětem hodnoty a kulturní návyky. Posláním mateřských center je utvrdit společnost v nenahraditelnosti mateřské role, MC pomáhají matkám užít si toto období jako smysluplně strávený čas.¹⁴

V mateřském centru mají nejen ženy na mateřské dovolené možnost setkat se s druhými, konfrontovat své názory, odpočinout si při tvořivém programu a také

¹² Srov. BELKE, E., BRIX, B. *Mütter macht Politik. Dokumentation zum 2. Bundesweiten Mütterzentrenkongress.*, s. 62.

¹³ *Sít' MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 7.

¹⁴ Srov. *Mateřská centra přátelská rodině. Půl na půl*, 2008, č. 10, s. 4 - 5.

být prospěšný pro ostatní. Míra sebeuspokojení je často přímo úměrná vynaloženému úsilí.¹⁵

Dalším velkým úkolem mateřských center je podpora místní komunity lidí a rozvíjení pozitivních sousedských vztahů. Lidé se v dnešní době cítí často vykořenění a mateřské centrum jim může pomoci najít zase „svou“ rodinu ve svém prostředí, kde se budou cítit dobře.

Věřím, že se tato základní idea MC dotkne mnoha dalších matek a budou stále zakládat nová mateřská centra. Díky rozmanitosti návštěvníků, kteří je tvoří, si totiž nikdy nemohou vzájemně konkurovat.

V této části jsem se zabývala tím, jak by mateřská centra měla vypadat podle původního záměru. Následuje popis skutečné realizace vzniku a vývoje MC.

¹⁵ Srov. *Mateřská centra*, s. 11.

2 REALIZACE

Touto kapitolou bych se pokusila nastínit proces zakládání mateřského centra, který vyžaduje ze strany jeho zakladatelů nemalé úsilí. Podrobněji se budu věnovat jednotlivým fázím tohoto procesu a problémům, které při něm mohou nastat.

2.1 Zakládání mateřského centra

Nejprve bych se chtěla podrobněji zabývat procesem zakládání mateřských center, který je velmi důležitý k pochopení dalšího vývoje MC. Ten může trvat od několika měsíců po několik let, záleží na osobnosti iniciátorek a jejich schopnostech, ale také na podpoře místních subjektů, bez nichž je vznik mateřského centra nemožný.

Nejdůležitější je prvotní impuls, nadšení žen, které mají chuť obětovat nemalou část svého volného času pro druhé. Podle výsledků ankety Síť MC většina žen založila mateřské centrum, protože měla potřebu s někým sdílet své mateřství, vyměňovat si zkušenosti a společně řešit problémy. Některá centra založily přistěhovalé nebo přivdané ženy, které se cítily ve své lokalitě osaměle. Pro jiné matky byly impulsem k založení mateřského centra jejich děti – matky jim chtěly najít vrstevníky ke hrám a místo, kde by mohly rozvíjet své další aktivity. O koncepci mateřských center se třetina žen dozvěděla z knihy *Mateřská centra*, pětina slyšela o mateřských centrech v médiích.¹⁶

Podstatné je, aby vyšel první impuls k založení mateřského centra od laiků – matek. V Německu nechali projekt, který byl podobně koncipován jako MC, řídit odborníky. Zaměstnaná psychologka a sociální pracovnice však rok řešily

¹⁶ Srov. *Síť MC v ČR Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 11.

vybavení kanceláře. Projekt samozřejmě nakonec zkrachoval – žádné matky o něj neměly zájem.¹⁷ Bez osobního zaujetí a velkého nasazení nelze založit žádné MC.

2.1.1 Zásady při zakládání mateřského centra

Všechna mateřská centra mají podobný průběh procesu vývoje:

1. „Seznámení iniciátorů MC (zakládajících maminek)
2. Vypracování projektu
3. Předložení projektu místnímu úřadu
4. Vhodná právní forma – Občanské sdružení: sepsání stanov, registrace na MV a přidělení IČO, registrace na Finančním úřadě a zřízení účtu
5. Hledání sponzorů (funguje lépe po založení občanské společnosti)
6. Dle situace hledání prostor (neposkytne-li přímo místní úřad)
7. Slavnostní zahájení.

Zejména body číslo 2, 3, 4, 5 a 6 mohou mít jiné pořadí,¹⁸ postup je vždy závislý na dané situaci a konkrétních podmínkách.

Některým bodům bych se nyní chtěla podrobněji věnovat.

¹⁷ Srov. *Mateřská centra*, s. 124.

¹⁸ *Síť MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 11.

2.1.1.1 Iniciátorky

Žena, kterou oslovila myšlenka mateřského centra, by si měla k sobě najít nejméně dvě nebo tři spolehlivé přítelkyně, které jí pomohou mateřské centrum založit. Mohou to být dlouholeté kamarádky s dětmi nebo se za účelem založení MC mohou seznámit dříve zcela neznámé ženy. Matky, které se spolu scházejí, musí být připravené na působení stresu uvnitř skupiny, když přejde od plánů k činům. Pokud se podaří zakládající skupině přestát dobu konfliktů a vymezování kompetencí, otevírá se jim cesta k většímu sebepoznání a sebevědomí.

Hlavní iniciátorka by si měla být vědoma toho, že může přípravné práce před založením MC dělat sama, protože ostatní matky nebudou chtít do centra investovat tolik času a energie. Důležitou osobou se pak stává manžel iniciátorky, který jí může být velmi dobrou oporou, pokud uzná její právo na seberealizaci. Chápající manželé jsou pro založení mateřského centra podstatní, většinou na počátku ženy sponzorují, pomáhají jim rekonstruovat prostory pro budoucí MC, hlídají děti, zatímco se manželky dohadují o podobě MC a mohou se zapojit i do činnosti MC.¹⁹

Iniciátorky se musí umět vyrovnat „s neustálou nedůvěrou okolí, s pochybnostmi o svých kvalitách a schopnostech, s názorovými třenicemi, s obdobím beznaděje, kdy vás všichni budou přesvědčovat, že to nemá cenu, s nedostatkem času a nespokojeností nad stavem vlastní domácnosti“²⁰ atd. Jsou to tedy vždy velmi silné osobnosti, ze kterých se stane přesvědčivá komunální iniciativa matek.

¹⁹ Srov. NOVOTNÁ, K. Od myšlenky k prvním krokům. *Půl na půl*, 2008, č. 10, s. 6 – 7.

²⁰ DOLEŽALOVÁ, H. *Nápady pro maminky na mateřské dovolené*, s. 166 – 167.

2.1.1.2 Projekt a založení občanského sdružení

Projekt by měl obsahovat všechny podstatné náležitosti: představení organizace, její poslání a cíle, problém, který bude pomocí projektu řešen a způsoby jeho řešení, hodnocení projektu a finanční rozvahu. Iniciátorky by se měly rozhodnout, zda se jejich MC bude od začátku určitým způsobem profilovat a zahrnout tuto skutečnost do projektu.²¹

Založení občanského sdružení jako nejvhodnější právní normy pro MC je důležité proto, aby veřejné instituce iniciátorky braly skutečně jako partnery. Velkým přínosem je, pokud ženy mají mezi profesionály na úřadě své známé, kteří jim mohou pomoci. Mateřská centra mohou fungovat i pod zastřešením jiné organizace, ale vlastní právní subjektivita jim dává zcela jistě větší možnosti. Metodické vedení a podporu pro nově vznikající centra mohou jejich iniciátorky hledat u Síť mateřských center.²²

2.1.1.3 Prostory

Pokud je schválený projekt mateřského centra, zbývá zajistit vhodné prostory a financování. S hledáním prostor může matkám pomoci místní obecní úřad, jestliže jim dá k dispozici místnosti či budovu, která mu patří. Skoro polovina současných MC v České republice užívá pronajaté prostory bývalé mateřské školy, základní školy nebo jeslí. Dvě pětiny z českých MC sídlí v pronajatých prostorech nepodnikatelských subjektů (například Charity).²³

Mít k užívání vlastní prostory, o které se nemusí MC s nikým dělit, je velmi potřebné. Při programu je mateřské centrum živým organismem a jeho prostor k tomu musí být uzpůsoben. Nejvhodnější jsou alespoň dvě větší místnosti, jedna

²¹ Srov. DOLEŽALOVÁ, H. *Nápady pro maminky na mateřské dovolené*, s. 173.

²² Srov. *Úkoly Síť MC* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/ukoly-site-mc-v-cr/>.

²³ Srov. *Sít' MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 12.

určená malým dětem jako herna a druhá vymezená činnosti zájmových kroužků, pokud je centrum nabízí. Dalším důležitým prostorem je sociální zařízení vyhovující platným hygienickým předpisům, vybavené přebalovacím pultem a nočníky.

Těžkým úkolem pro organizátorky je nutnost stavebních úprav budoucího MC, pokud to prostory vyžadují. Na tyto stavební činnosti je téměř nemožné získat dotace z grantů, a proto si musí ženy často pomoci samy. Mohou upozornit na nově vznikající MC nápaditou akcí, bazarem, trhem s vlastnoručně vyrobenými věcmi, pořádáním kurzů atd. Z těchto činností je možné získat alespoň malé prostředky na základní opravy. V této fázi matkám často pomáhají manželé, kteří jsou většinou prvními sponzory MC.²⁴

2.1.1.4 Financování

Jak již bylo výše uvedeno, pro činnost mateřského centra jsou velmi důležité finance. Prvotní finanční impuls může být pro iniciátorky prominutí placení nájemného, pokud jejich MC sídlí v obecních prostorách. Náklady na provoz mateřského centra lze řešit vlastními příjmy (jako jsou vstupné do MC a zápisné za volnočasové aktivity), dále státními dotacemi, podpůrnými projekty či granty.²⁵ Takto získané finanční prostředky však zpravidla na provoz MC nestačí. Matky se proto snaží oslovit potenciální sponzory. Při tomto snažení se velmi dobře osvědčili přátelé a známí iniciátorek, kteří vlastní firmu či jim mohou v získání peněz pomoci.

Významnou příjmovou položkou v rozpočtu každého MC se stává vstupné do MC, tzv. *pobytné*. Podle údajů Sítě MC se pobytné v českých mateřských centrech pohybuje v rozmezí 10 – 50 Kč. Tato částka se platí za vstup

²⁴ Srov. DOLEŽALOVÁ, H. *Nápady pro maminky na mateřské dovolené*, s. 170.

²⁵ Srov. rozhovor s místopředsedkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 30. 4. 2009.

na dopolední či odpolední programy, v některých MC i za celý den a bývá výhodnější pro členy mateřského centra.²⁶

Nájem je díky finanční podpoře místních samospráv u 60% českých MC pouze symbolickou částkou. Nájemné hradí zcela Městský úřad, pronajímatel prostor, nebo je jeho výše stanovena symbolicky mezi 50 – 1000 Kč za rok. Nejvýznamnějšími náklady jsou pro všechna MC energie a výdaje za provoz. Třetina MC si hradí své provozní náklady z vlastních zdrojů, dvěma pětinám českých MC pomáhá finančním příspěvkem na provoz Městský úřad a necelá třetina mateřských center zajišťuje svůj provoz společnými financemi z vlastních zdrojů, příspěvků od Městského úřadu, státních dotací, od sponzorů a prodejem vlastních výrobků. K těmto MC patří i MC Máj.²⁷

Větší finanční prostředky mohou MC získat také ze vstupného na pravidelné programy. Například v M – CENTRU PRO MLADOU RODINU se platí za vstup na dopolední aktivity 50 Kč za matku (pro členy MCMR 25 Kč), děti mají pobyt zdarma. Zápisné se hradí za odpolední kroužky i večerní programy pro dospělé. Výnosy z těchto akcí činily například v roce 2007 v MC Máj v Českých Budějovicích 335 830 Kč, což byla třetina ročních výnosů tohoto MC.²⁸

Finanční zpráva MCMR za rok 2007 je v příloze č. I.

2.1.2 Problémy při zakládání MC

Každé mateřské centrum při svém vzniku zápasí s mnoha problémy, některé potíže jsou společné téměř všem MC. Tyto problémy se překvapivě většinou netýkají nedostatku financí nebo nemožností najít vhodné prostory pro MC, i když

²⁶ Srov. *Síť MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 13.

²⁷ Srov. *tamtéž*, s. 14.

²⁸ Srov. SCHEICHEROVÁ, P. et. al. *Výroční zpráva za rok 2007*, s. 19.

i tyto skutečnosti jsou mnohdy frustrující. Největším problémem jsou osobní vztahy mezi matkami.

První neshody přicházejí už při přípravách počáteční koncepce mateřského centra. Velmi záleží na osobní míře zainteresovanosti každé iniciátorky, z čehož plyne mnoho nedorozumění. Někdy jsou iniciátorky příliš náročné a ostatní ženy jim nemohou stačit. Těžkým úkolem je pro iniciátorky poznat správný čas, kdy mají zodpovědnost za centrum delegovat na další matky.²⁹

V mateřském centru se neustále prolínají noví lidé, pracovní vztahy vstupují velmi lehce do osobní sféry. Zde pak dochází k mnohým problémům a nedorozuměním. Novým lidem je stále nutno vše znovu vysvětlit, a to klade na iniciátorky velké nároky.³⁰

Pokud není dobrovolná práce v MC dobře řízena, nemůže být ani správně ohodnocena. Nejde zde o finanční ohodnocení, protože matky stejně většinou pracují bez nároku na honorář, podstatné je, aby ostatní aktivním matkám alespoň poděkovali nebo je jinak vhodně slovně ocenili. Aktivním to velmi pomůže a přispívá to i k pozitivní atmosféře v mateřském centru.

Ve chvílích neřešitelných konfliktů může matkám pomoci návštěva jiného MC, kde také podobné problémy řešili a mohou jim zprostředkovat nový náhled. Nejdůležitější je však, aby se matky nedaly odradit ani velkými těžkostmi a hledaly spolu novou podobu svého mateřského centra.

²⁹ Srov. *Mateřská centra*, s. 138.

³⁰ Srov. DOLEŽALOVÁ, H. *Nápady pro maminky na mateřské dovolené*, s. 174.

3 MATEŘSKÁ CENTRA V NĚMECKU

V této kapitole bych se více zaměřila na samotný vznik myšlenky mateřských center a na postupný vývoj MC v Německu. Pro větší názornost jsem si vybrala pouze dvě německé spolkové země (Bavorsko a Badensko-Württembersko), na kterých vývoj mateřských center ukazují. Závěrečná podkapitola je věnována vícegneračnímu domu Generationenhaus West ve Stuttgartu, ve kterém sídlí Eltern-Kind-Zentrum, s nímž srovnávám českobudějovické MC Máj.

3.1 Počátky mateřských center v Německu

Mateřská centra v Německu vznikla v osmdesátých letech 20. století pod záštitou Deutsche Jugendinstitut (v překladu Německý institut pro mládež, dále DJI), ve spolupráci se Svazem vesniček SOS a Německým svazem žen v domácnosti. Původní koncept mateřských center vyšel od Moniky Jaeckel z DJI. Byl založen na dlouhodobých výzkumech tohoto institutu, které se týkaly potřeb žen na mateřské dovolené.³¹

Zajímavé je, že se projekt mateřských center brzy rozšířil po celém západním Německu a podobně zaměřená centra se začala ve stejné době otevírat také v Rakousku, Švýcarsku, Holandsku, Belgii, Francii, Itálii i v USA.³² Souvisí to s postavením ženy ve společnosti, kdy bohatství západní Evropy umožnilo ženám zůstat déle v domácnosti se svými malými dětmi. V této době si matky na mateřské dovolené stejně jako dnes připadaly izolované od společnosti, a proto

³¹ Srov. *Mateřská centra*, s. 18.

³² Srov. *tamtéž*, s. 16.

podnět k vybudování prostoru, kde by se mohly scházet se svými dětmi, velmi uvítaly.

Následující údaje se týkají vzniku MC v západním Německu, protože v době prvních mateřských center bylo Německo ještě rozdělené na západní a východní část. Předpokládám, že ve východní části Německa byl vznik prvních mateřských center díky komunistickému režimu, který nepřál samostatným nepolitickým iniciativám, zpožděn o deset let jako u nás.

3.1.1 První mateřská centra

První mateřské centrum bylo založeno roku 1981 v Darmstadtu. V tomto roce vyšel v novinách článek o konceptu mateřských center, který vyvinuly Monika Jaeckel a Greta Tüllmann z DJI. Tento zajímavý projekt oslovil Evu Orth, která se necítila naplněna pouze mateřskou rolí a už delší dobu se snažila najít místo, kde by se mohla uplatnit i s malým dítětem. Společně se svými přítelkyněmi Giselou Erler a Sybille Brockmann-Voelker se dotázaly v Deutsche Jugendinstitut na možnost aktivit společných pro matku a malé dítě a dostaly pozvánku na seminář o mateřských centrech.³³

Na počátku se všechny ženy shodly na pěti důležitých bodech:

- Musí najít prostor, který by si ženy zařídily podle svého přání. Toto místo by mělo být každý všední den otevřeno, aby sem mohli zajít rodiče se svými dětmi, jak jim to vyhovuje.
- Všechny činnosti, které v MC probíhají, jsou organizovány matkami samotnými podle principu: Ne každý umí vše, ale každá matka umí něco obzvláště dobře, co by mohla nabídnout ostatním.

³³ Srov. *Mateřská centra*, s. 29.

- Ženy mají možnost vydělat si v mateřském centru peníze za různé činnosti.
- Mateřské centrum je místo, kde si matky mohou navzájem radit a vyměňovat zkušenosti.
- Matky se setkávají v mateřském centru, aby udělaly něco pro sebe samotné. Děti jsou samozřejmě s nimi, ale není na ně zaměřena veškerá pozornost.³⁴

Myšlenka MC se darmstadtským matkám velmi líbila, a proto po měsících příprav a spolupráce s pracovníci DJI založily Mutter-Kind-Kaffee (Kavárnu pro matku a dítě). Ženy oslovily své známé, našly vhodné prostory a první zdroj financí. Za několik měsíců začala Kavárna pro matku a dítě fungovat. Nejprve jednou týdně na dvě hodiny, kdy si mohli rodiče se svými dětmi přijít do mateřského centra pohrát a popovídat. Dobrovolnice měly za úkol uvařit kávu nebo čaj, nabídnout návštěvníkům pečivo, vybrat peníze za vstupné a věnovat se poradenským rozhovorům, které se zpočátku zabývaly především mateřským centrem, jeho principy činnosti a cíli. Aktivní skupina matek se také snažila oslovit nově příchozí.

Návštěvníky a návštěvnice centra upoutala hlavně přátelská atmosféra. „Vypadalo to tam tak mile a domácky, spíš jako by byl člověk u někoho na návštěvě než v kavárně.“³⁵ Za touto vstřícnou atmosférou, které MC nabízí, stojí mnoho práce iniciátorek, které se musely naučit dohodnout se spolu i na malých detailech. Například v Darmstadtu jedna aktivní matka přesně naplánovala, jak se centrum zařídí, ale ostatním se to nelíbilo, takže se muselo vše přeorganizovat. Právě v tomto spolurozhodování je mateřské centrum velmi živým zařízením, kde neexistuje pevná hierarchie. O každém tématu lze mluvit, všechny ženy se na chodu mateřského centra podílejí společně.

³⁴ Srov. BELKE, E., BRIX, B. *Mütter macht Politik. Dokumentation zum 2. Bundesweiten Mütterzentrenkongress*, s. 10.

³⁵ *Mateřská centra*, s. 31.

Velmi důležité jsou pro úspěšnost MC vhodné prostory. Mateřské centrum potřebuje vlastní místo, sdílené místnosti s jinou organizací jsou pouze nouzovým přechodným řešením. Pokud je otevřeno, může sem zajít kdokoli a podílet se na připraveném programu (pokud v centru právě probíhá) nebo si jen odpočinout. V Darmstadtu byla zřízena Kavárna pro matku a dítě ve staré obytné čtvrti, kde bydlelo mnoho mladých rodin. V dosahu byla autobusová zastávka, obchod i dětské hřiště. Našlo se také zastřešené místo pro dětské kočárky.³⁶

Kavárna pro matku a dítě měla od počátku velký úspěch. Idea mateřského centra se zde osvědčila.

Velmi podobným způsobem vznikalo mateřské centrum v Salzgitteru, které založila Hildegard Schooß spolu se svými přítelkyněmi.

3.1.1.1 Mateřské centrum v Mnichově

Ve stejném roce, kdy vznikla mateřská centra v Darmstadtu a Salzgitteru, se dozvěděla o projektu MC Renate Lebmeier z mnichovské čtvrti Neuabing. Nejprve oslovila čtyři přítelkyně ze své ženské skupiny z Lidové univerzity, o nichž věděla, že mají také malé děti. Myšlenka mateřského centra je zaujala a chtěly sehnat i další matky, které by jim pomohly takové centrum vybudovat. Nejprve zorganizovaly výpravu na trhání jahod, na niž se snažily upozornit barevnými plakáty vyvěšenými v okolí. Přihlásily se další ženy, a společně se pak zformovala skupina, ve které se začalo připravovat otevření mateřského centra.³⁷

Skupina se rychle rozrůstala o další ženy, které se také chtěly společně setkávat s ostatními matkami. Nejprve uspořádaly ženy bleší trh, kde prodávaly

³⁶ Srov. *Das Mütterzentrum Darmstadt startete 1981* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mehrgenerationenhaus-darmstadt.de/html/entstehung.html>>.

³⁷ Srov. *Mateřská centra*, s. 25.

vlastnoručně vyrobené výrobky. Tato akce přilákala další zájemce, z nichž se vyčlenily aktivní ženy iniciátorky, které žily ideou mateřského centra a společně ji realizovaly. Manželé jim pomohli zařídit prostory v bytě o 65 m², kde jedna místnost sloužila pro povídání u kávy, druhý pokoj měly k dispozici děti jako hernu. Většina zařízení i hraček byla darovaná. Nejprve fungovalo mateřské centrum jako místo setkávání bez připraveného programu. Především se upravoval prostor, aby co nejvíce vyhovoval svému účelu. První návštěvnice přicházely kvůli svým dětem, aby zde našly vrstevníky, s nimiž by si mohly hrát. Později se začaly nabízet ženy se svými nápady, které by chtěly v centru realizovat. Zájem byl hlavně o poskytování poradenských rozhovorů, v nichž matky dávaly k dispozici své zkušenosti ostatním.

První tři MC v Darmstadtu, Salzgitteru a Neuaubingu navštěvovalo denně přibližně 30 – 40 matek asi s dvojnásobným počtem dětí. Návštěvnice byly převážně mladší ženy s malými dětmi, ale v centrech se scházely také starší ženy, osamělé matky, cizinky a zaměstnané ženy ze všech vrstev obyvatel, které v okolí bydlely. Do aktivní činnosti se zapojilo 100 – 140 žen, příležitostně využilo nabídky mateřského centra 300 – 350 žen, což je velké množství žen oslovených ideou MC.³⁸

Mateřská centra měla otevřeno celý den, občas i večer či o víkendu. Ženy si mohly vydělat drobný finanční obnos při podávání občerstvení nebo při hlídání dětí. V Mnichově se platilo za hodinu 10 DM, v menších městech Darmstadtu a Salzgitteru bylo vyplaceno dobrovolnicím 5 DM. Kromě toho měly matky možnost přivydělat si jakoukoli nabízenou prací pro MC, například pořádáním bleších trhů, přípravou kroužků pro děti, nabídkou služeb jako je šití, společný oběd atd. Za tyto činnosti dostávaly ženy plat z tzv. „honorářového hrnce“.

³⁸ Srov. *Mateřská centra*, s. 21.

Některé matky byly v mateřských centrech zaměstnány na poloviční úvazek nebo na smlouvu 32 hodin měsíčně.³⁹

V prvních MC dbaly ženy také na budování vzájemných vztahů mezi aktivními matkami. Ty vytvořily v jednotlivých centrech tým, který se scházel jednou týdně, aby řešil organizační záležitosti kolem chodu centra a matky se navzájem motivovaly k další činnosti. Na společných setkáních se ženy učily reflektovat své chování, vyjadřovat své názory, řešit konflikty a navzájem se tolerovat. Každý měsíc pořádaly aktivní matky otevřená setkání o fungování centra, kterých se mohl zúčastnit jakýkoli návštěvník centra. Všechna MC pravidelně vzdělávala své členy, například centrum v německém Neuaubingu připravovalo „doškolovací semináře, v nichž se zpracovávají a reflektují zkušenosti všedního dne v centru, jsou nepostradatelnou podporou práce MC a učebních procesů s ní spojených.“⁴⁰

Průměrně bylo v každém mateřském centru 30 – 40 aktivních žen, které se během roku různě měnily podle toho, jak dlouho mohly matky tuto službu v MC vykonávat, aby to nenarušilo jejich rodinnou pohodu. To velmi vyhovovalo ženám s malými dětmi, protože mají možnost se někdy více angažovat na chodu mateřského centra a jindy zase „pouze“ odpočívat.

Mateřské centrum mělo od začátku nepatrný náklad na svou činnost ve srovnání s profesionálními institucemi. Nejvíce peněz je potřeba na financování provozu mateřského centra a jeho zařízení. Díky akcím, které MC pořádá, si může na svůj provoz přispět významnou částkou. V mateřském centru se vybírá poplatek za vstupné, samozřejmě se platí občerstvení a kurzovné za kroužky. Darmstadtská Kavárna pro matku a dítě dostávala jednou ročně od státu finanční příspěvek ve výši 40 000 DM, v Mnichově a Salzgitteru po 100 000 DM za rok.⁴¹

³⁹ Srov. *Mateřská centra*, s. 65.

⁴⁰ Tamtéž, s. 25.

⁴¹ Srov. tamtéž, s. 21 - 22.

V každém jmenovaném mateřském centru panovala důvěrná a otevřená atmosféra, ženy měly možnost uvařit si kávu a popovídat si, zatímco si jejich děti společně pohrály. Pilotní projekt se osvědčil a mateřská centra v Darmstadtu, Salzgitteru a Neuaubingu se staly návodem pro další nově vznikající MC, která jsou v současné době rozšířena v patnácti zemích po celém světě: v Německu, České republice, Slovenské republice, Holandsku, Rakousku, ve Švýcarsku, v Itálii, Bosně a Hercegovině, Bulharsku, Rusku, USA, Kanadě, v africké Rwandě a Keni a na Filipínách.⁴²

3.2 Vývoj mateřských center v Německu

Mateřská centra v Německu se začala velmi rychle rozvíjet. V ženách z MC narůstala potřeba společně konfrontovat své zkušenosti a zážitky, a proto se na jaře roku 1984 konala na Evangelické Akademii v Tutzingu *1. Presentace mateřských center*. Tohoto oficiálního setkání se zúčastnilo asi třicet žen z mateřských center a přibližně dvojnásobný počet zástupců z různých spolků činných v sociálním sektoru, politiků, státní správy a vědců. Touto konferencí byla dokončena první „modelová“ fáze vývoje mateřských center.⁴³ Média o 1. Presentaci MC několikrát informovala, a proto se o projektu mateřských center dozvěděla široká veřejnost.

Koncept MC byl zpracován do knižní podoby, byla vydána příručka *Mütter im Zentrum – Mütterzentrum* (v českém překladu *Mateřská centra*), jež je dodnes základní literaturou o mateřských centrech v České republice. Z ní také čerpám mnoho informací pro tuto práci. Matkám se podařilo dokázat, že MC mají své opodstatnění a místo ve společnosti.

⁴² Srov. *Projekt: Mütterzentren* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.dji.de/cgi-bin/projekte/output.php?projekt=326>>.

⁴³ Srov. BELKE, E., BRIX, B. *Mütter macht Politik*, s. 11.

3.2.1 Setkání MC v Bavorsku

Koncepce mateřských center se začala vyvíjet v Bavorsku, tudíž se v této německé spolkové zemi MC šířila nejrychleji. Ženy spolu chtěly sdílet své zážitky z dění v MC a naznačit další perspektivy vývoje mateřských center, a proto se ve dnech 16. - 18. listopadu 1987 v bavorském Benediktbeuern konala konference o mateřských centrech s názvem *Nová cesta vzájemné pomoci rodin – Zkušenosti a perspektivy*. Setkání pořádal Bavorský zemský úřad pro mládež spolu s Německým institutem pro mládež. Výsledky konference jsou uvedeny ve sborníku nazvaném *Materialen zur Arbeitstagung Mütterzentren* (Materiály k pracovnímu sjezdu mateřských center).⁴⁴

Účastníci se zabývali především významem mateřských center, otázkou honorářů za práci v MC, dětmi v MC, konflikty, jež v MC nastávají a jejich řešením atd. Jsou zde uveřejněny i výsledky dotazníku o vzniku a fungování mateřských center v Bavorsku, kterého se zúčastnilo deset mateřských center a osm Mütterzentrums-Initiativen (mateřských iniciativ, což je německé specifikum). Z dotazníku jsem záměrně vybrala pouze body týkající se věkového složení žen, počtu dětí a údajů o prostorách center. Z těchto údajů mimo jiné vyplývá, že:

- Mateřská centra většinou zakládaly 2 – 4 ženy, které byly již před založením MC aktivními členkami různých ženských spolků a iniciativ.
- Polovinu MC navštěvovalo pravidelně 80 – 160 žen ve věku převážně 25 - 35 let se svými většinou předškolními dětmi. Na chodu MC se aktivně podílelo 20 – 30 matek.
- Nabídky mateřského centra využívalo denně 15 – 20 dětí předškolního a školního věku.

⁴⁴ Srov. *Materialen zur Arbeitstagung Mütterzentren. Ein neuer Weg in der Familienselbsthilfe*, s. 9.

- Téměř 70% mateřských center nebylo spokojeno se svými prostory. Měly k dispozici pouze malé místnosti, chyběly především herny pro děti a místnosti určené k pořádání kurzů.
- Asi 40% mateřských center měla možnost pronájmu prostor od obce, většina si však musela najít vlastní prostory sama.
- Všechna mateřská centra spolupracovala s dalšími organizacemi, které působí v sociální a pedagogické oblasti.⁴⁵

Podle organizátorů bavorské konference o mateřských centrech toto setkání splnilo cíle, které si na počátku vytyčilo: zintenzivnění vzájemných kontaktů mezi MC, výměnu znalostí a zkušeností o MC a informace o tehdejší vývoji mateřských center v Bavorsku.⁴⁶

Dalším velkým úspěchem pro mateřská centra bylo zorganizování *1. Spolkového kongresu mateřských center* v Langenu v roce 1988. Tohoto setkání se účastnil neuvěřitelný počet 180 mateřských center a mateřských iniciativ! Do Langenu přijelo diskutovat o MC téměř 400 matek se svými dětmi a přibližně stejný počet odborníků. Takto velké setkání opět vzbudilo nemalý zájem ze strany veřejnosti a následně vznikla první hesenská kancelář pro matky, která poskytovala zázemí a informace o MC v dalších spolkových zemích. Tím koncepce mateřských center poprvé překročila hranice Bavorska.⁴⁷

Po pádu berlínské zdi se idea mateřských center dostala také do bývalého východního Německa, kde úspěšně zakotvila. V roce 1993 bylo v této části Německa 25 mateřských center, v ostatních spolkových zemích dokonce 300 fungujících mateřských center.⁴⁸

⁴⁵ Srov. *Materialen zur Arbeitstagung Mütterzentren*, s. 79 – 83.

⁴⁶ Tamtéž, s. 5.

⁴⁷ Srov. BELKE, E., BRIX, B. *Mütter macht Politik*, s. 11.

⁴⁸ Srov. tamtéž, s. 11.

3.2.2 Vývoj MC v Badensku – Württembersku

Zmapovat vývoj mateřských center v celém Německu by bylo příliš obsáhlé a není to ani cílem této práce. Vybrala jsem si proto spolkovou zemi Badensko – Württembersko, abych ukázala, jakým způsobem pokračovalo šíření myšlenky mateřských center.

Mateřská centra zde začala vznikat koncem osmdesátých let 20. století. Nejprve začínala fungovat většinou jako místnost pro matky, ve které se podávalo občerstvení a místnost, v níž si mohly hrát děti. Časem se program více specializoval, ženy do něj přinášely nové impulsy a nápady. Těžištěm německých mateřských center se stal velmi dobře propracovaný systém laického poradenství, kdy si matky radí navzájem s výchovnými problémy, na úřadech, ve vztazích atd. V průběhu vývoje se některá mateřská centra také více soustředila na péči o děti. Nabízela matkám organizované hlídání dětí, různé kluby a zájmové kroužky pro děti podle věku. Tím se liší od českých MC, které hlídání ani samostatnou péči o děti obvykle nezajišťují. Důvodem je podle zaměstnankyně českobudějovického MC převážně nezájem o vykonávání této služby aktivními matkami, které si většinou samy potřebují od dětí odpočinout.⁴⁹

3.2.2.1 Mateřské fórum

Mateřská centra byla řízena laiky, ale přesto velmi organizovaně. Když opadly největší starosti se založením centra a zaběhnutím všech jeho činností a programů, ženy si uvědomily, že by bylo dobré být zaštitěny organizací, která by přímo MC pomáhala. Matky z MC potřebovaly, aby je někdo prezentoval na veřejnosti, pomáhal jim sepsovat projekty, poradil s odbornými záležitostmi. Proto roku 1990 začala fungovat Síť mateřských center v Badensku – Württembersku, která o rok později zorganizovala spolkové setkání MC ve Stuttgartu. Jeho tématem se stal styk s veřejností a zúčastnilo se ho dvanáct mateřských center

⁴⁹ Srov. rozhovor s předsedkyní MC Máj Pavlou Scheicherovou, 25. 5. 2009.

Sít' MC pořádala od roku 1992 každý měsíc setkání v jiném mateřském centru. Z těchto setkání pak vyšly otevřené dopisy, které byly adresované německým politikům na zlepšení podmínek pro rodiny a mateřská centra.

V červnu 1992 bylo ve Stuttgartu založeno Mütterforum Baden - Württemberg (Mateřské fórum Badensko - Württembersko, naší obdobou je Sít' mateřských center). Na zakládající schůzi byly zvoleny zástupkyně, paní Nagy-Rothengass, Ströbel-Monzer, Sorg, Laux a Noack z jedenácti mateřských center této spolkové země, které se staly členy tohoto fóra. Hlavní náplní Mateřského fóra se stala metodická pomoc mateřským centrům, žádání o státní příspěvky, příprava školení a setkání mezi MC navzájem.⁵⁰

Roku 1993 se Mateřské fórum rozrostlo o další členy na celkem 21 mateřských center. Toto fórum bylo také úspěšné na politické scéně, Rita Pehlke-Seidel se stala členkou Zemské rady pro rodinu. Tím bylo dosaženo určitého lobby pro mateřská centra, což je velmi důležité pro financování MC i pro formování zákonů o rodinné problematice. V tomto roce se podařilo získat velké finanční prostředky (100 000 DM) pro Mateřské fórum, které mohly být rozděleny mezi požadavky devatenácti mateřských center. Mateřské fórum se také stalo členem mezinárodní organizace GROOTS (Grassroot Organizations Operating Together in Sisterhood) a členem Huairou komise při OSN.⁵¹

V dalším roce se Mateřskému fóru podařilo získat větší dotace (500 000 DM), které mohlo rozdělit mezi mateřská centra. Tyto peníze byly určeny především na péči o děti v MC a pořádání doškolovacích seminářů pro MC. Roku 1994 stanovilo Mateřské fórum nové požadavky pro budoucí členy: MC musely doložit roční doklad o činnosti a vyplněný dotazník týkající se mateřského centra.

Následující roky se Mateřské fórum zaměřovalo převážně na lobbování za zájmy mateřských center v politice – roku 1996 byla paní Andrea Laux zvolena

⁵⁰ Srov. *Mütter- und Familienzentren sind in allen Regionen Baden-Württembergs aktiv* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.muetterforum.de/ueber-uns>>.

⁵¹ Srov. *10 Jahre Mütterforum Baden – Württemberg e.V.*, s. 69.

zástupkyní do Spolkového svazu a stala se členkou Národní komise německé vlády. V roce 1997 se účastnilo Protestního dne rodin v Bonnu.

Mateřské fórum pořádalo také mnoho doškolovacích seminářů pro mateřská centra. V rámci výměny zkušeností s jinými MC zavítaly ženy z mateřských center Freiburg, Freudenstadt, Tübingen a Stuttgart například do Číny (roku 1995) nebo konfrontovaly své zkušenosti se zástupkyněmi českých mateřských center (roku 1999). Každoročně organizovalo Mateřské fórum informační dny pro veřejnost, v nichž se mohli zájemci seznámit s činností mateřských center.⁵²

Činnost Mateřského fóra byla mnohokrát veřejností kladně hodnocena. V roce 1997 získalo členské mateřské centrum Eltern-Kind-Zentrum (Centrum pro rodiče a děti) cenu důstojnosti Habitat. Také paní Andrea Laux byla oceněna cenou Barbary Künkelin ve městě Schorndorf.⁵³

Mateřské fórum se velmi úspěšně začlenilo do života spolkové země Badensko - Württembersko. Snažilo se pomoci i za hranicemi Německa. Roku 2001 se ženy z mateřských center zaštitěných Mateřským fórem rozhodly, že pomohou spřátelenému MC v Zavidoviči v Bosně, kam také poslaly nemalé finanční dary. V roce 2002 sdružovalo Mateřské fórum 53 mateřských center a 4 mateřské iniciativy.⁵⁴

V dnešní době Mateřské fórum metodicky vede, podporuje a koordinuje činnost více než padesáti mateřských a rodinných center a také vícegeneračních domů v Badensku - Württembersku. Za svou činnost vybírá od každého členského centra příspěvek ve výši 50 eur ročně.

⁵² Srov. *10 Jahre Mütterforum Baden – Württemberg e.V.*, s. 72.

⁵³ Srov. *Mütter- und Familienzentren sind in allen Regionen Baden-Württembergs aktiv* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.muetterforum.de/ueber-uns>>.

⁵⁴ Srov. *10 Jahre Mütterforum Baden – Württemberg e.V.*, .s. 78.

3.3 Současná mateřská centra v Německu

V současné době existuje v celém Německu přes 400 mateřských center.⁵⁵ V jednotlivých spolkových zemích se sdružují do různých zaštiťujících organizací (jako například Mateřské fórum v Badensku – Württembersku). Mateřská centra se stále více zapojují do komunální politiky a stávají se místem setkání všech generací. Ke své prezentaci využívají MC veškeré moderní technologie, mají poutavé internetové stránky, vydávají vlastním nákladem zpravodaje o dění v MC. Stále více pozornosti je věnováno dětem.

Novým trendem se stávají tzv. vícegenerační domy, které pod jednou střechou nabízejí služby několika generacím. Sdružují mateřská centra, mateřské školy, služby domácnostem i pečovatelský dům pro seniory. Mezi tyto vícegenerační domy patří také Generationenhaus West ve Stuttgartu, o němž bych se ráda více zmínila.

3.3.1 Generationenhaus West ve Stuttgartu

Stuttgartský vícegenerační dům je velmi zajímavý projekt. Tato pětipatrová budova vystavená speciálně jako „oáza lidskosti v městské čtvrti“⁵⁶, financována Nadací Rudolfa a Hermana Smidta nákladem 11 miliónů eur, poskytuje zázemí mnoha subjektům. Nachází se zde mateřské centrum Eltern-Kind-Zentrum, mateřská škola, centrum pro mládež, kavárna Ludwigslust s možností hlídání dětí, pečovatelská služba pro seniory, dílny, výstavní prostory, tělocvična, prostorná kuchyně, místnost pro setkání sousedů, kde je možné uspořádat vlastní oslavu nebo konat semináře, second-hand, prádelna i možnost objednání domácích prací.

⁵⁵ Srov. *Neue Ansätze in der Kinderbetreuung*, s. 5.

⁵⁶ *Neue Ansätze in der Kinderbetreuung. Das Platz-Sharing-Modell im Eltern-Kind-Zentrum Stuttgart-West e.V.*, s. 4.

Návštěvníkům je k dispozici také pěkná zahrada s dětským hřištěm a střešní terasa.⁵⁷

Generationenhaus West je jedinečný tím, že se na jeho přípravě, která trvala tři roky, mohly podílet všechny zúčastněné subjekty: Freie Altenarbeit (ambulantní pečovatelská služba pro staré a nemocné občany), Wohlfahrtswerk für Baden – Württemberg (provozuje zde 20 bytů pro seniory), Jugendzentrum (celodenní zařízení pro děti, denně navštěvuje až 120 dětí) a Eltern-Kind-Zentrum (mateřské centrum). Tyto organizace měly možnost oslovit architekty se svými konkrétními požadavky na prostory, světlo a zařízení a ti se jim v rámci možností snažili vyhovět. Osvícení stuttgartští radní tento projekt od počátku podporovali. K přípravným setkáním byla přizvána profesionální firma, jež pomáhala všem zainteresovaným dosáhnout co největší shody. O přípravné fázi byl vydán sborník s názvem *Neue Partnerschaften fürs neue Jahrtausend. Das Stuttgarter Modell* (Nové partnerství pro nové tisíciletí. Stuttgartský model), který může pomoci tuto jedinečnou myšlenku realizovat kdekoli.⁵⁸

Fotografie ze stuttgartského domu Generationenhaus West se nachází v příloze č. II.

3.3.1.1 Eltern-Kind-Zentrum

Mateřské centrum Eltern-Kind-Zentrum (Centrum pro rodiče a děti, dále EKIZ) bylo první MC založené v Badensku – Württembersku. Matky, které se spolu chtěly setkávat a vyměňovat si zkušenosti, se začaly scházet ve Stuttgartu už v roce 1986. Oficiálně vzniklo mateřské centrum EKIZ roku 1990 pod záštitou organizace Arbeiterwohlfahrt. Kvůli možnosti vyšších dotací se o tři roky později přeměnilo na občanské sdružení EKIZ. Toto mateřské centrum se nezaměřuje

⁵⁷ Srov. *Das Generationenhaus West* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.generationenhaus-west.de/01-generationenhaus.htm>>.

⁵⁸ Srov. *Neue Partnerschaften fürs neue Jahrtausend. Das Stuttgarter Modell*, s. 5.

pouze na matky s malými dětmi, ale nabízí program pro celou rodinu. Nejlépe propracovaný program nabízí v péči o malé děti, mohou navštěvovat Miniškolku či Dětský dům Kometa. Rodiče mohou využít možnosti krátkodobého hlídání dětí na několik hodin, firmám nabízí EKIZ péči o děti zaměstnanců, pokud selže jejich domovská mateřská škola.⁵⁹

Děti se mohou zúčastnit mnoha zajímavých nabízených programů. Jedním z nich je například velmi oblíbené zpívání dětí s rodiči. Každý týden probíhají také kroužky výtvarného tvoření a cvičení na nářadí pro nejmenší děti. Pro větší děti jsou nabízeny různé doučovací kurzy, internet zdarma, kroužek háčkování, zpívání, výtvarný ateliér nebo hraní na africké bubny. Děti mají příležitost seznámit se zde s ostatními vrstevníky při různých hrách. Vstupné do tohoto MC se neplatí, návštěvníci si hradí přímo jednotlivé aktivity. Zápisné do kroužků pohybuje od 65 eur po 100 eur za kalendářní rok, při společných aktivitách rodičů a dětí se platí každá hodina zvlášť a stojí kolem 2 eur.⁶⁰

V rámci EKIZ funguje také celodenní zařízení Kinderhaus Sternschnuppe (*Dětský dům Kometa*) pro malé děti od narození do čtyř let, které je podobné naší mateřské škole. Stuttgartská čtvrť Západ, kde byl postaven tento vícegenerační dům, je velmi hustě osídlená a žije zde mnoho dětí. Pro ně je k dispozici bohužel menší počet míst v mateřských školách, než by bylo potřeba. Ve spolupráci s DJI a mateřským centrem v Darmstadtu byla vyvinuta koncepce „sdíleného místa“ (Platz-Sharing-Betreuung) v zařízení pečující o děti. V praxi to znamená, že dítě bude navštěvovat Kometu pouze určitý předem dohodnutý čas, ve kterém může jeho matka pracovat na zkrácený úvazek. Dítě by se mělo účastnit programu Komety nejméně čtyři hodiny denně alespoň dvakrát týdně. V čase, kdy se o dítě stará doma jeho rodič, může být místo něj pečováno v Kometě o jiné dítě. Takto se podařilo rozšířit počet míst pro děti v Kometě z 15 na 25. Pět dětí tvoří jádro skupiny, ostatních deset přichází různě podle rozpisu. Je to efektivní spojení kvalitní

⁵⁹ Srov. *Neue Ansätze in der Kinderbetreuung*, s. 5.

⁶⁰ Srov. *Kurse Kinder* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kindzentrum.de/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=134&Itemid=127>.

péče o děti a zapojení matky do pracovního procesu při nejvíce využitém pečujícím zařízení.⁶¹

Velký věkový rozptyl u dětí vnímají vychovatelé jako výhodu. Děti se naučí komunikovat s ostatními, mladším se mohou rychleji rozvinout řečové schopnosti, starší děti se zase musí naučit mluvit jednodušeji a zřetelněji. Ve skupině si děti také osvojují sociální návyky a zlepšují svou samostatnost. Také rodiče jsou úzce zapojeni do chodu Komety. Starají se například o zútulnění prostor a jednou měsíčně se mohou účastnit programu v Kometě spolu se svým dítětem.

Od roku 1994 je rodičům k dispozici také MiniKindergarten (*Miniškolka*), předstupeň Komety. Tato Miniškolka slouží dvakrát týdně tři hodiny rodičům, kteří potřebují pohlídat batole. V rámci tohoto zařízení je možné využít také krátkodobé hlídání dětí, když je matka v kavárně či na jakémkoli kurzu pořádaném EKiZ. Výhodou je, že se rodiče mohou zúčastnit programu s dětmi. Vedle profesionálních vychovatelek se mohou zapojit do péče o děti v tomto celodenním zařízení i matky samotné.⁶²

Mateřské centrum EKiZ nabízí také mnoho aktivit pro dospělé a mimo jiné také poradenskou službu. Ve spolupráci se sociální pracovnící Andreou Bundschuh nabízí EKiZ poradenství v péči o děti po rozvodu a pravidelně se jí také mohou návštěvníci svěřit se svými problémy.⁶³

Stuttgartské mateřské centrum EKiZ nabízí oproti českým MC možnost různých setkání určených dospělým, které trápí podobný problém. V současnosti se společně mohou scházet například samoživitelé, pro nově přistěhovalé či hledající nové kontakty je k dispozici setkání nazvané Symbi-Treff, které je zaměřené na začlenění se do místní komunity, další setkání v perštině je určeno

⁶¹ Srov. *Neue Ansätze in der Kinderbetreuung*, s. 12.

⁶² Srov. *tamtéž*, s. 14.

⁶³ Srov. *Offene Sprechstunde für alle Lebenslagen und Fragen mit unserer Sozialpädagogin Andera Bundschuh* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kindzentrum.de/index.php?option=com_content&task=view&id=63&Itemid=58>.

ženám z této menšiny, setkání 46PLUS slouží rodičům a sourozencům dětí s Downovým syndromem, kteří si v něm mohou sdělovat své zkušenosti. Každou středu je vyhrazena místní kavárna setkání s názvem Káva nebo čaj? pro rodiče, kteří mají problémy se svými dětmi. EKIZ také pořádá jednou měsíčně společné snídane pro všechny příchozí.⁶⁴

Rodiče s kojenci mohou přijít dopoledne do Babycafe, jež se asi nejvíce podobá dopoledním programům v našich mateřských centrech – neorganizuje se žádná společná činnost, děti mají možnost objevovat nové hračky a nové kamarády a rodiče se přitom mohou seznámit a popovídat. Občas je dopoledne zpestřeno zajímavou přednáškou, ale cílem je především volná zábava rodičů i dětí.

Kromě setkání si mohou rodiče s dětmi přijít hrát do tzv. hrací skupinky, které jsou různě jazykově zaměřeny, což svědčí o multikulturní skladbě návštěvníků EKIZ. Hrací skupinky probíhají v angličtině pro rodilé mluvčí, ve španělštině, v maďarštině, turečtině a italštině.⁶⁵

Za účast na setkání ani na hracích skupinkách se většinou neplatí žádné vstupné.

V zimní zahradě stuttgartského vícegeneračního domu se nachází Oáza zdraví, která nabízí návštěvníkům relaxaci a povzbuzení, různé druhy masáží a shiatsu, meditační terapii a také poradenství barevné typologie. EKIZ také nabízí svým návštěvníkům i školákům účast na společném obědě, který probíhá každý všední den od dvanácti do dvou hodin odpoledne. Cena se liší podle velikosti porce od 2,45 do 5,60 eur. Členové EKIZ mají cenu výhodnější.⁶⁶

⁶⁴ Srov. *Austasch, Treffs* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kindzentrum.de/index.php?option=com_content&task=view&id=60&Itemid=55>.

⁶⁵ Srov. *Kurse Kinder* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kindzentrum.de/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=134&Itemid=127>.

⁶⁶ Srov. *Familien Mittagstisch* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kindzentrum.de/index.php?option=com_content&task=view&id=58&Itemid=53>.

Mateřské centrum EKiZ je řízeno pěti ženami: Siggí Marquardt, Marií Kruth, Adriane Gentner, Elenou Rudin a Ritou Nekola (což je Češka žijící v Německu). Spolu s nimi se na vedení podílí ještě dalších deset žen. Tyto ženy se starají především o programovou nabídku centra, vyřizují administrativu, žádají o finanční příspěvky prostřednictvím různých projektů, dbají o propagaci centra a zapojují se do komunální politiky.⁶⁷

Mateřské centrum EKiZ také stále hledá nové ochotné dobrovolníky, kteří by se zapojili do jakýchkoli činností. Členem mateřského centra EKiZ se může stát kdokoli, kdo v něm chce být aktivní, po zaplacení částky 22 eur za rok. EKiZ nabízí jako motivaci svým členům různé výhody, například výhodnější vstupné na akce pořádané tímto MC, slevu na jídlo podávané v MC a přednostní přijetí dítěte člena EKiZ do Miniškolky.⁶⁸

Provoz stuttgartského vícegeneračního domu a MC EKiZ je finančně podporován Magistrátem města Stuttgart v rámci programu podpory mládeže, dále vládou Badenska-Württemberska v rámci programu na podporu mateřských center a Ministerstvem pro rodinu, seniory, ženy a mládež pod záštitou projektu na rozšíření vícegeneračních domů. Velké finanční dary dávají pravidelně i sponzoři.

Podobně jako ve Stuttgartu se transformovalo také první mateřské centrum v Darmstadtu na vícegenerační multifunkční dům.⁶⁹ Podobných projektů přibývá za podpory spolkové vlády a dalších nevládních organizací po celém Německu. Nezbyvá než přát si, abychom se inspirovali a podobě zaměřená mateřská centra vznikala i u nás.

⁶⁷ Srov. *Eltern-Kind-Zentrum* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.eltern-kind-zentrum.de/index.php>>.

⁶⁸ Srov. *Mitgliedschaft* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kind-zentrum.de/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=163&Itemid=170>.

⁶⁹ Srov. *Mutterzentrum Darmstadt* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mehrgenerationenhaus-darmstadt.de/>>.

4 MATEŘSKÁ CENTRA V ČESKÉ

REPUBLICI

Cílem této kapitoly je podat malý přehled o vzniku a vývoji mateřských center v České republice. Podstatnou zásluhu na rozšíření myšlenky MC po celém našem území má Síť mateřských center, které je věnována podstatná část této kapitoly. V závěru této části bych se chtěla zabývat vývojem mateřských center v jižních Čechách, kde také sídlí MC Máj.

4.1 Počátek mateřských center v České republice

Počátek mateřských center začíná ještě v Československu, v lednu roku 1990, kdy oslovila Alena Wagnerová, novinářka vdaná v Saarbrückenu, Rut Kolínskou z hnutí Pražské matky s myšlenkou založit u nás mateřská centra. Pozvala paní Kolínskou na exkurzi do mnichovských mateřských center, která ji velmi nadchla, a proto se rozhodla ji s pomocí dalších nadšených matek u nás realizovat.⁷⁰

4.1.1 Mateřské centrum YMCA Praha

Na podzim roku 1991 se v Praze konal první seminář o MC pod záštitou Nadace Heinricha Bölla, na němž vysvětlila Monika Jaeckel z německého Deutsche Jugendinstitutu původ a ideu mateřských center. Zakladatelka prvního MC v Německu, Hildegard Schooß, pak poutavě vypravovala zážitky a zkušenosti ze zakládání salzgitterského mateřského centra. Na seminář byly pozvané organizace, které by myšlenka MC mohla oslovit a mohly by pomoci

⁷⁰ Srov. *Mateřská centra*, s. 13 – 14.

při její realizaci. Nakonec se nabídla YMCA Praha s volnými prostory vhodnými pro MC, kde bylo založeno první MC v Čechách – *MC YMCA Praha*.⁷¹

Zde se začalo několik žen scházet v dubnu 1992. Hlavní náplní jejich setkávání byly nejprve diskuze o mateřském centru, připravovaly spolu programovou nabídku a pravidla provozu MC. Výhodné bylo, že měly k dispozici přízemní prostory s výlohou, a proto byly často oslovovány kolemjdoucími, co se to tam děje. Následkem toho mělo MC velkou návštěvnost ještě před tím, než byla idea MC řádně medializována. Rodiče sem přicházeli původně kvůli svým dětem, aby si mohly hrát se svými vrstevníky. Až v mateřském centru zjišťovali, že zde získají i něco pro ně samé, což je většinou ani nenapadlo očekávat.⁷²

Z pravidelných návštěvníků a návštěvnic vznikla skupina, ve které byl sestaven program MC. První aktivitou se stala relaxace u kávy. Matky se sesedly kolem stolu a společně si sdělovaly své zážitky, zkušenosti, informace a rady. Děti mohly být s nimi, ale většinou si hrály v herně, takže matky měly prostor pro vzájemné sdílení.

Z počátku mohli zájemci přijít do MC dvakrát týdně, v úterý a ve čtvrtek. Úterky byly věnované sportu, jednou týdně se mohl hodinu využívat bazén a tělocvična ke sportovním hrám. Děti měly příležitost zapojit se do kroužků, které pořádala YMCA pro předškoláky. Ve čtvrtek byly pořádány různé vzdělávací semináře. První cyklus přednášek, který vedla Rut Kolínská, se týkal ekologie. Další cyklus seminářů pod vedením lékařky Milady Zemanové se zabýval problematikou nádorových onemocnění. Tyto přednášky byly hojně navštěvované a oblíbené. Docházelo při nich k mnohým konfrontacím, ale právě to umožňovalo matkám naučit se jasně formulovat své názory, umět se prosadit a také obohatit se o nové informace a myšlenky druhých.⁷³

⁷¹ Srov. *Mateřské centrum YMCA Praha* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.bezdrat.net/matrskecentrumnaporici/>>.

⁷² Srov. *Mateřská centra*, s. 159.

⁷³ Srov. *tamtéž*, s. 161.

Od začátku začala fungovat i nabídka placeného hlídání dětí. Byla určena především rodinám s hendikepovanými dětmi, aby si mohli jejich rodiče v klidu vyřídit potřebné záležitosti. Tuto službu výborně zajišťovala vystudovaná defektoložka Magda Šilarová, a proto byl o ni veliký zájem. MC v YMCA ji poskytovalo každé pondělí a pátek.

Další aktivitou MC YMCA Praha se stala burza dětského oblečení. Vznikla spontánně, když si mezi sebou matky stěžovaly na nedostatek různého dětského ošacení. Věci na prodej směly donést pouze návštěvnice MC, ale kupovat je mohl kdokoli. Čtvrtina z ceny prodaných věcí zůstala jako výtěžek z akce mateřskému centru. Burza byla hojně navštěvovaná a je dodnes velmi oblíbenou činností mnohých mateřských center.

Dobrým nápadem bylo zřízení knihovny. Návštěvnice si často sdělovaly nápady přečtené z knih a dávaly si navzájem tipy, jaká díla stojí za to přečíst. Začaly si knihy navzájem půjčovat a později zřídily knihovnu s publikacemi z oblasti psychologie, výchovy, ekologie a zdravé výživy. K dispozici jsou i knížky pro děti, ale ty se používají pouze v centru. Knihovna stojí na principu samoobsluhy, do notesu každý zapíše jméno, název díla a datum výpůjčky a předpokládaného vrácení.⁷⁴

Aktivní zapojení žen do chodu mateřského centra nepřináší pouze radostný pocit z dosažených úspěchů, ale také mnoho problémů a těžkostí. Jakkoli se zdá náročné založit MC, podle slov zakladatelky Rut Kolínské, je „mnohem náročnější udržet v něm kvalitní chod.“⁷⁵ Na začátku se ženy scházely, protože si vzájemně rozuměly a spojovala je stejná idea - otevření mateřského centra. Nebylo jich mnoho, byly si blízké a měly jasný společný cíl. Po otevření MC se začaly řady aktivních žen rozšiřovat o nové matky, což sebou přinášelo různost povah a s tím související názorová nedorozumění. Nastal problém vytvořit kolektivní tým, který by MC vedl. Mnoho žen bylo ochotných pomoci, ale

⁷⁴ Srov. *Mateřská centra*, s. 162.

⁷⁵ Tamtéž, s. 162.

nechtěly na sebe vzít celou váhu zodpovědnosti. Proto se například nepodařilo sehnat dobrovolníky na běžné každodenní práce jako je úklid, nákupy, mytí nádobí, hlídání dětí atd. Tyto práce byly vykonávány nepravidelně a stále stejnými lidmi, což s sebou přinášelo konflikty.

Mateřské centrum také bojovalo s pasivitou návštěvnic, které nechtěly nic měnit na zaběhnutém programu. Nejobtížněji se ale řešily otevřené konflikty. V MC se schází mnoho matek z různého sociálního prostředí, které jsou velmi rozdílné. Nejvíce ožehavým tématem je výchova dětí. Naučit se správně řešit konflikty může ženy obohatit, ale většinou je potřeba někdo, kdo jim v tom pomůže. Do mateřského centra YMCA chodila aktivní matka Barbora, která vystudovala psychiatrii a dovedla správně zachytit blížící se konflikt a oběma stranám podat pomocnou ruku.⁷⁶ Každé MC by mělo mít mezi aktivními matkami co největší počet nekonfliktních a tvořivých žen, které by ostatním pomohly domluvit se. V mateřském centru se schází široká paleta lidí a je důležité, aby se zde cítili dobře, i když nebudou mít stejné názory.

Mateřské centrum YMCA Praha existuje v ulici Na Poříčí dodnes. V současnosti nabízí od úterý do čtvrtka dopoledne možnost hraní v herně, v pondělí rodiče mohou využít dopoledního hlídání dětí. V programové nabídce jsou i dopolední kroužky *Cvičení pro nejmenší*, *Zpívání s kytarou* a výtvarné tvoření pod názvem *Barvička*. V pondělí odpoledne mohou děti chodit do *YMKÁČKU*, což je obdoba mateřské školy. Dospělí mohou navštěvovat v tomto MC výuku angličtiny, společné kreativní tvoření a cvičení pro maminky. Každý pondělní večer se zde schází sdružení *JANTAR*, asociace žen po ablaci prsu. Toto centrum pořádá také množství jednorázových akcí, například lampionový průvod, karneval, ples i společné dovolené.⁷⁷

⁷⁶ Srov. *Mateřská centra*, s. 163.

⁷⁷ Srov. *Mateřské centrum YMCA Praha* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.bezdrat.net/materskecentrumnaporici/>>.

4.1.2 Hnutí Pražské matky

Podobně jako v Německu nastala u nás po zakládání prvních mateřských center potřeba organizace, která by zajišťovala metodickou pomoc centrům, zaštiťovala by je na veřejnosti a koordinovala jejich činnost. Nejprve fungovala tato pomoc v rámci hnutí Pražské matky, reprezentované Rut Kolínskou, s níž byla také idea MC importována do Čech. Díky občanskému sdružení Pražské matky byla mateřská centra zakládána „zdola“, to znamená, že vycházejí z potřeb laiků a nevznikají na popud žádné instituce. Právě tento proces vzniku považuje Rut Kolínská za nejpřínosnější.⁷⁸ Spojení Pražských matek s MC přetrvával i poté, co začala mateřská centra vznikat i v jiných místech naší republiky. Hnutí Pražské matky se zabývá ekologií, a proto se otázky trvale udržitelného rozvoje staly tématem mnohých mateřských center.

V rámci Pražských matek se konala v roce 1991 exkurze do mnichovských mateřských center a také první seminář „*Jak začít*“ pod záštitou Nadace H. Bölla, jak už bylo výše uvedeno. Rut Kolínská reprezentovala naše MC také na mnichovském kongresu Mütter macht Politik v roce 1993, z jehož sborníku jsem čerpala informace pro tuto práci.

Po dalším semináři „*Jak začít*“, který se konal roku 1994, vzniklo dalších pět mateřských center. Tyto semináře byly pro jejich účastníky velmi přínosné, a proto se konaly každý další rok.⁷⁹

O rok později byla Pražskými matkami vydána publikace *Mateřská centra*, stěžejní dílo, které je celé věnováno problematice MC. Tato kniha je přeložena z němčiny a pojednává o počátcích hnutí MC v Německu, o problémech, které MC provázejí, o finanční stránce MC a všech dalších aspektech života v MC. Text je složen ze zážitků různých žen, které se na chodu mateřských center aktivně

⁷⁸ Srov. *Sít' mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 2.

⁷⁹ Srov. *Historie Sítě MC* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/historie-site-mc-v-cr/>.

podílely, a je doplněn částí o počátcích MC v naší republice. Tato poutavě napsaná zelená brožura se stala prvotním impulsem pro založení vlastního mateřského centra pro třetinu žen v naší republice.⁸⁰

První oficiální setkání představitelk MC v České republice proběhlo v červnu 2006 na pražském Toulcově dvoře. Na podzim téhož roku se zúčastnili zástupci našich MC spolkového kongresu MC ve Stuttgartu.

4.1.2.1 Pracovní skupina Pražských matek pro MC

Stoupající počet mateřských center podpořil v ženách, které se do činnosti MC aktivně zapojily, touhu společně se setkávat a sdělovat si své zkušenosti. Proto roku 1997 proběhl první kongres mateřských center v České republice pod záštitou Josefa Luxe, tehdejšího místopředsedy vlády.

V témže roce vznikla Pracovní skupina Pražských matek pro MC, která se zabývala především koordinací již existujících MC, ale také osvětou a reprezentací MC v médiích. I její zásluhou fungovalo na konci roku 1997 kolem 27 mateřských center po celé republice. Při setkání Pracovní skupiny Pražských matek pro MC roku 1998 bylo evidováno již 37 mateřských center. Myšlenka MC u nás již zapustila své kořeny.⁸¹

V červnu roku 1999 byla svolána první valná hromada MC, na které se mimo jiné řešilo, zda je přínosné další vystupování mateřských center pod záštitou Pražských matek. Mnozí účastníci kritizovali určitý pragocentrismus, takže se budoucí oddělení mateřských center od Pražských matek zdálo nevyhnutelné. Na této valné hromadě byl zvolen i tříčlenný tým (Rut Kolínská,

⁸⁰ Srov. *Sít' MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 11.

⁸¹ Srov. tamtéž, s. 4.

Jitka Hermannová a Lucie Slauková, jehož úkolem bylo především zastupování zájmů mateřských center na veřejnosti.⁸²

Díky návštěvě zástupců našich MC ve Stuttgartu se upevnila a zlepšila spolupráce s německými MC. Rut Kolínská o tom ve Výroční zprávě Sítě MC píše: „Naše dosavadní činnost byla oceněna přijetím ke spolupráci s Huairou komisí OSN a do GROOTS (Grassroots organisations operating together in sisterhood), také pozváním k prezentaci na EXPO 2000. Během necelých dvou let přibýlo přes 40 nových MC.“⁸³

4.2 Sít' mateřských center

Mateřská centra, která byla v té době už dobře známá ve svém okolí, začala být díky zahraniční spolupráci atraktivnější i pro naše instituce a média. Spojení Pražských matek a mateřských center se zdálo být pro úřady nepochopitelné a tudíž i neúčelné. Stále vzrůstající počet MC (v roce 2000 existovalo již 110 MC) vyžadoval svoji vlastní organizaci, a proto byla svolána 23. března 2001 další valná hromada MC, na které byla odhlasována podoba nové zaštiťující organizace pro mateřská centra – *Sít' MC v ČR*. Ta byla zaregistrována 22. října 2001 na Ministerstvu vnitra.

Sít' MC byla založena za účelem „koordinace, propagace a rozšiřování hnutí MC a jeho zapojení do mezinárodních organizací, posilování hodnot rodiny, úlohy rodičů a mateřské role ženy ve společnosti a podpora právní ochrany rodiny, mateřství a rovných příležitostí mužů a žen.“⁸⁴ Jejím hlavním cílem je koordinace a metodické vedení již založených center, podpora vzniku nových MC, šíření a propagace idey MC v médiích a na veřejnosti, spolupráce se státními

⁸² Srov. *Sít' mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 2.

⁸³ Tamtéž, s. 2.

⁸⁴ *Sít' MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 5.

i nestátními institucemi a partnerskými organizacemi v zahraničí, dokumentace činnosti vlastní i jednotlivých MC, pořádání seminářů, konferencí a celorepublikových projektů, získávání financí na provoz vlastní činnosti a hledání finančních zdrojů na podporu svých aktivit.⁸⁵ Svým zaměřením je tedy Síť MC velmi podobná německému Mateřskému fóru.

Členem Sítě se může stát jakékoli mateřské centrum bez ohledu na právní subjektivitu, které je otevřené všem sociálním skupinám. Počet členů Sítě se neustále zvyšuje, na konci dubna 2009 Síť zaštiťovala 307 MC.⁸⁶

Přes počáteční nedůvěru a kritiku, se kterou se Síť MC setkala, mateřská centra brzo začala vnímat Síť jako organizaci, která stojí v jejich čele a snaží se jim co nejvíce pomoci. Díky ní si MC mohou navzájem předávat své zkušenosti a podporovat se. Oceňují nové webové stránky jako zdroj aktualit a nových informací a využívají služeb účetní, která je ochotná radit po telefonu i e-mailu. Od roku 2006 si Síť MC v ČR zkrátila název pouze na Síť MC.⁸⁷

Nyní bych se pokusila více zabývat jednotlivými aspekty činnosti Sítě MC. V následujících podkapitolách vycházím převážně z Výročních zpráv Sítě v letech 2002 – 2007 a z jejích webových stránek.

4.2.1 Prezentace Sítě MC

Rok 2001 byl pro zapojení českých mateřských center do celosvětového dění velmi plodný. Naši zástupci se zúčastnili několika důležitých konferencí, například zasedání Huairou komise OSN v Istanbulu, jejíž je Síť MC v ČR také členem, reprezentovali česká MC na druhé evropské konferenci o rodině

⁸⁵ Srov. *Síť MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 5.

⁸⁶ Srov. *Seznam členských MC* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/clenove/seznam-clenu/>>.

⁸⁷ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 2.

ve Würzburgu a na setkání slovenských MC v Popradu. Spolu s dalšími zahraničními centry byla založena organizace MINE (The Mother Centers International Network), mezinárodní síť mateřských center.

V rámci činnosti Sítě se pořádaly také různé výstavy. Na Pořící se při příležitosti desátého výročí založení prvního MC v Praze konala výstava Jak se žije v MC 2002.⁸⁸ Pod názvem Co jsme stihly mezi praním plen vytvořily aktivní ženy z MC přímo na bavlněných plenkách výstavu o činnosti MC, která byla prezentovaná na konferenci v Brně (2006) i na valné hromadě Sítě v Litomyšli (2006). Své prezentační panely měla Síť MC také na doprovodné výstavě k World Urban Foru II ve Vancouveru (2006).⁸⁹

Síť MC se snažila proniknout do širšího povědomí veřejnosti také prostřednictvím médií. Pro oblast PR si Síť najala poradce Patrika Nachera, který jí pomohl lépe se v médiích prosadit. Síti se podařilo navázat spolupráci s časopisem pro mladou rodinu Máma a já, které věnuje problematice MC celou dvoustranu, elektronickým periodikem Uzličkem a v roce 2005 také s časopisem Sociální práce a politika. Dále se články o činnosti mateřských center objevily v časopise Děti a my a Pátek a v nejčtenějších denících MF Dnes, Deníky Bohemia či Lidové noviny. Velmi úspěšná byla spolupráce s regionálním tiskem. Rut Kolínská hovořila o mateřských centrech v Českém rozhlase, v rádiu Proglas a v několika pořadech České televize.⁹⁰

Největší pozornost médií přitahují celorepublikové kampaně pořádané Sítí MC. Rut Kolínská bývá také často dotazována na vyjádření k nejrůznějším událostem v oblasti rodiny. Pozornost médií poznamenaly především dvě důležité mezinárodní události: nejprve udělení titulu Žena Evropy 2003 Rut Kolínské za založení mateřských center v ČR a jejich zapojení do mezinárodní spolupráce,

⁸⁸ Srov. *Síť mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 4.

⁸⁹ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 8.

⁹⁰ Srov. *tamtéž*, s. 8.

podruhé ocenění Schwabovy nadace Sociálně prospěšná podnikatelka roku 2005 za „inovátorské řešení podpory matek s malými dětmi.“⁹¹

Velmi navštěvované jsou nové internetové stránky *www.materska-centra.cz*, které Síť spustila pro mateřská centra i pro veřejnost roku 2005. Stránky jsou rozdělené na dvě sekce, uzavřenou pro členy Sítě a veřejnou. Členové mohou využívat informace z archivu Sítě a školicích manuálů, mají přístup k Úterním dopisům (zpravodaj Sítě pro členská MC) nebo mohou nahlédnout do výročních zpráv Sítě. Na webu je možnost zveřejnit informace o členském MC, přidat kontakty či zajímavé odkazy na vlastní akce. K dispozici jsou i kontakty na kancelář Sítě, zástupce v regionech, výkonný tým Sítě a jednotlivé radní. Veřejnost si může najít na webu základní informace o mateřských centrech a Síti MC, kalendář akcí pořádaných jednotlivými MC i Síti a projekty a kampaně, které v současnosti Síť pořádá. Ke stažení jsou k dispozici také publikace vydané Síti a bulletin Půl na půl. Stránky nabízejí i základní poradenství, jak založit MC. Web má atraktivní podobu a dobře se v něm orientuje.⁹²

V poslední době prezentovala činnost Sítě MC v Mexiku Rut Kolínská na konferenci nazvané *Decentralizace, místní správa a ženská práva*. Huairou komise vybrala kampaně naší Sítě MC jako názorný příklad, jak matky z mateřských center umí komunikovat s místní samosprávou, a tak zlepšovat životní podmínky v obci ve prospěch všech. Mateřská centra se u nás velmi pozitivně zapsala do života mnohých obcí. Matky přestávají být vnímány jako ty, které pořád něco chtějí, ale jako rovnocenní partneři při jednání a to je velký posun.

⁹¹ KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 8.

⁹² Srov. *Síť MC* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz>>.

4.2.2 Společná setkání

Mezi milé povinnosti, které mají členky výkonného týmu a radní Sítě, patří i návštěvy jednotlivých mateřských center a jejich regionální setkávání. Za dobu existence Sítě se snažily navštívit většinu center, některé i vícekrát. V poslední době je však mateřských center velké množství, a proto někdy zastupují prezidium Sítě krajské koordinátorky. Společná setkání se konají hlavně u příležitosti slavnostního otevření MC, oslavy výročí založení MC, konzultace atd. a vždy přinášejí vzájemné obohacení, povzbuzení a inspiraci pro všechny zúčastněné.⁹³

Zástupkyně MC mají možnost se několikrát ročně sejít na regionálním setkání s ostatními aktivními ženami z mateřských center v jejich kraji. Na těchto setkáních se snaží krajské koordinátorky především mapovat situaci a potřeby jednotlivých mateřských center, z nichž pak vychází Sít' při dalším plánování své činnosti. Na mnohých místech byla tato setkání také podnětem k lepší spolupráci s místními úřady.⁹⁴

Sít' MC v ČR organizovala téměř každý rok společné setkání MC formou kongresu či valné hromady v případě Sítě. Valné hromady Sítě se konají přibližně každý druhý rok a jsou na ně pozváni zástupci všech členských mateřských center. Jejich hlavním účelem je volba prezidia, výkonného týmu, radních Sítě a dozorčí rady. Programem setkání jsou také organizační podoba Sítě a plánování další činnosti.

V březnu roku 2002 byla svolána první valná hromada Sítě MC v ČR, na níž byly upraveny stanovy a byly zvoleny ženy do rady Sítě a jejích dalších orgánů.⁹⁵ Hlavním úkolem druhé valné hromady konané roku 2004 bylo dovolit nové členky rady Sítě MC.

⁹³ Srov. SLAUKOVÁ, L. *Sít' mateřských center v České republice. Výroční zpráva 2005*, s. 4.

⁹⁴ Srov. *tamtéž*, s. 5.

⁹⁵ Srov. *Sít' mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 3.

Na valné hromadě v Litomyšli roku 2006 se rozhodovalo o nové struktuře Sítě MC. Nová podoba řízení Sítě má pětičlenné prezidium volené valnou hromadou a čtrnáctičlennou dozorčí radu, která je složená z regionálních zástupců. Předposlední valná hromada pořádaná v Praze roku 2007 se zabývala budoucností Sítě, v jaké sestavě a jakým směrem se vydá. Členové Sítě zvolili novou strukturu, prezidium i náhradníky, Etický kodex, Strategické cíle a koncepci rozvoje Sítě až do roku 2013. Zatím poslední mimořádná valná hromada, která se konala v říjnu 2008, měla za úkol dovolit další členky prezidia a náhradnice do rady Sítě.⁹⁶

Celostátní kongresy mateřských center se staly výbornou příležitostí pro setkání mnoha žen z různých MC, ale také společenskou událostí, kterou sledovala i média. Na konferenci byli pozváni psychologové, politici i známé osobnosti, odpolední programy byly věnovány zajímavým workshopům a večer se konal zábavný program.

V dubnu 2003 se konal druhý kongres mateřských center v ČR pod záštitou vládního zmocněnce pro lidská práva Jana Jařaba. Hlavním tématem kongresu byla rodina jako společenský problém. Tato konference částečně navazovala na první kongres konaný roku 1997.⁹⁷

Poslední konaný třetí kongres MC proběhl v listopadu 2007 v Praze pod záštitou Václava Havla a Vladimíra Špidly. Hlavní náplní byla rekapitulace uplynulých patnácti let existence mateřských center v naší zemi.⁹⁸

⁹⁶ Srov. *Historie Sítě MC* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/historie-site-mc-v-cr/>>.

⁹⁷ Srov. *Sít' mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 3.

⁹⁸ Srov. *3. kongres MC v ČR „Mateřská centra přátelská rodině“* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/celorepublikova-setkani1/3--kongres-mc-v-cr---materska-centra-pratelska-rodine-/>>.

4.2.3 Podpora a koordinace mateřských center

Síť MC byla založena jako organizace, jež má přímo pomáhat mateřským centrům, metodicky vést nově vznikající MC, poskytovat konzultace a poradenství a koordinovat činnost MC. To se děje především formou osobních setkání členek Sítě s matkami v jednotlivých mateřských centrech například při návštěvách center nebo kongresech MC. Další možností poradenství centrům jsou krajské koordinátorky, které znají své regiony a jejich problémy a mohou pomoci MC například uspořádáním diskuze s místními politiky o tématech, které MC tíží, nebo osobním rozhovorem.⁹⁹

Jednou z dalších způsobů pomoci mateřským centrům je i publikační činnost Sítě. Vlastním nákladem vydala Síť MC knihu *Mateřská centra*, která ukazuje problémy provázející zakládání centra i jeho běžný život. V roce 2003 byl vydán sborník o činnosti Sítě pod názvem *Síť MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých deset let*, který vysvětluje myšlenku mateřských center i účel Sítě. Důležitým impulsem se pro MC může stát pravidelný *Úterní dopis*, elektronický mailinglist s podstatnými informacemi, nabídkami a novými nápady či podněty.

V rámci projektu *Půl na půl* začala Síť ve spolupráci s Gender studies vydávat *bulletin Půl na půl*, který je zčásti věnován MC a zčásti problematice rovných příležitostí, kterými se Gender studies zabývá. V barevném časopise, který je k dispozici i na internetu, má Síť možnost informovat MC o plánovaných akcích, seznamovat své členy s novými projekty a poskytovat mateřským centrům prostor pro sdělování zkušeností ze života v MC.

Stále častěji využívají mateřská centra on-line poradnu v uzavřené sekci na webových stránkách Sítě www.materska-centra.cz, která nabízí poradenství v oblasti účetnictví a práva. Postupem času vzniká také archiv a knihovna, které poskytují mateřským centrům především odbornou podporu a inspiraci.¹⁰⁰

⁹⁹ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 4.

¹⁰⁰ Srov. tamtéž, s. 4.

Síť MC pořádá pro své členy také různé vzdělávací semináře. Většina žen, které mateřská centra zakládají a koordinují, nemají k této práci odpovídající vzdělání. Speciálně zaměřené školy pro tuto oblast neexistují a komerčně nabízené semináře bývají neúměrně drahé, a proto Síť nabízí alespoň semináře na nejžádanější témata jako je účetnictví, komunikace, vedení týmu, informační a komunikační technologie, právní minimum, projektové řízení, fundraising, problematika neziskových organizací a zvýšení sebedůvěry a sebehodnocení.¹⁰¹ Od vzniku prvních mateřských center je každoročně i vícekrát konán seminář *Jak začít* s konkrétním návodem a přímou pomocí pro začínající MC.

Tyto semináře jsou většinou zaštitěny konkrétními projekty a pořádají se přímo v mateřských centrech nebo v rámci regionálního setkání či celorepublikových konferencí.

4.2.4 Projekty Sítě MC

Projekty Sítě MC umožňují částečné finanční pokrytí základních služeb, které Síť poskytuje, rozšiřování a zkvalitňování její činnosti. Členská mateřská centra mohou díky účasti na některých společných projektech rozšířit vlastní nabídku aktivit. Projekty lze rozdělit do tří sekcí na projekty na základní činnost Sítě, projekty na podporu činnosti jednotlivých MC a projekty financované EU.

Mezi projekty určené na základní činnost Sítě lze zařadit úspěšný projekt *Growing from bottom up I a II* (Vyrůst ze dna), na který získala Síť MC finanční prostředky od holandské nadace Bernard van Leer Foundation. Tento projekt zaměřený na podporu regionální spolupráce a budování Sítě za aktivní účasti jednotlivých mateřských center trval od září 2005 do března 2008.¹⁰² „Projekt vychází z teze „Síť je tak silná jak silní jsou její členové“. Základními cíli

¹⁰¹ Srov. *Síť mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 4.

¹⁰² Srov. *Projekty Sítě MC* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/kampane-a-projekty/projekty-site-mc/>>.

projektu jsou: posilování spolupráce a kapacity Sítě mateřských center prostřednictvím regionálních setkání, změna struktury Sítě, komunikace uvnitř Sítě, vytvoření strategie finanční udržitelnosti Sítě a mateřských center.¹⁰³ Nadace svými finančními prostředky významně podpořila krajská i celostátní setkání Sítě, tvorbu webových stránek jednotlivých MC a činnost krajských koordinátorek i fundraisera.

Dalším projektem, který financovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí, se stal *Rozvoj profesionálních služeb Sítě MC v krajích*. Tento projekt byl zaměřen především na zlepšení a rozšíření služeb Sítě pro stávající i nově zakládaná členská MC. Finanční prostředky byly vynakládány také na práci krajských koordinátorek, aby mohly lépe mapovat potřeby jednotlivých MC v krajích, na než by pak mohla Sít' reagovat.¹⁰⁴

Projekty určené na podporu činnosti jednotlivých MC jsou financovány nadnárodními společnostmi jako je například *Procter&Gamble*. Jeho nadace VIA se zaměřuje především na podporu komunitní činnosti členských mateřských center. Jejím cílem je pomoci dětem rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti a také zlepšovat sociální a kulturní podmínky života v obci či regionu.¹⁰⁵

Sít' MC vypracovala projekt *Local to local*, který finančně podpořila Huairou komise při OSN a GROOTS. Jeho cílem je podporovat vytváření dobrých vztahů a úzké spolupráce mezi mateřskými centry a místními politickými představiteli. Tohoto úspěšného projektu se účastnilo v prvním kole pět MC, dalších kol dokonce 25 mateřských center.¹⁰⁶

V roce 2005 proběhl společný projekt Sítě MC a Tesco stores a.s. prostřednictvím veřejné sbírky *Tesco charita roku pro MC*. Sbírkou pro Sít'

¹⁰³ KOLÍNSKÁ, R. *Sít' mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 6.

¹⁰⁴ Srov. tamtéž, s. 5.

¹⁰⁵ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Sít' mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 5.

¹⁰⁶ Srov. *Projekty Sítě MC* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.materska-centra.cz/kampane-a-projekty/projekty-site-mc/>.

realizovala MC v obchodních domech Tesco za doprovodu různých programů. Tyto doprovodné akce měly podobu tvůrčí dílny, happeningu nebo informační kampaně podle jednotlivých mateřských center, která se touto cestou představovala veřejnosti. Do projektu se zapojilo 69 MC z tehdejších 119 MC.¹⁰⁷

V témže roce se na Síť obrátilo občanské sdružení COOLHELP s žádostí podílet se na charitativní akci za účelem prodeje silikonových náramků. O náramky byl velký zájem a byly rychle rozprodány. V rámci této sbírky získala Síť téměř sto tisíc korun, které použila na vydání publikace pro mateřská centra.¹⁰⁸

Síť mateřských center se také zapojila do projektů financovaných Evropskou unií. Stala se například nositelem projektu *Společnost přátelská rodině*, jehož cílem bylo zlepšit podmínky na trhu práce znevýhodněným skupinám (mezi které patří právě matky s malými dětmi). Tento projekt probíhající ve Středočeském a Jihomoravském kraji se zaměřil především na zlepšování dovedností znevýhodněných uchazečů v oblasti informačních technologií a také se snažil hledat různé formy flexibilní pracovní doby pro ohrožené cílové skupiny. Součástí projektu byla i soutěž, ve které byli oceňováni zaměstnavatelé, jež na svých pracovištích aktivně prosazují rovné podmínky pro všechny.¹⁰⁹

Podobným projektem, který řešil problematiku dlouhodobě nezaměstnaných a alternativních forem práce jako jsou sdílené a částečné úvazky, se stal projekt pro pražské zájemce nazvaný *Sdílené úvazky jako nástroj aktivní politiky zaměstnanosti*. V rámci něj probíhají aktivity pro klienty prostřednictvím rekvalifikačních kurzů a vzdělávací program pro zaměstnavatele.¹¹⁰

Ve spolupráci se společností Gender studies, o.p.s. se stala Síť MC partnerem projektu s názvem *Půl na půl - rovné příležitosti mužů a žen*. V rámci tohoto

¹⁰⁷ Srov. SLAUKOVÁ, L. *Síť mateřských center v České republice. Výroční zpráva 2005*, s. 5.

¹⁰⁸ Srov. tamtéž, s. 6.

¹⁰⁹ Srov. Projekt „Společnost přátelská rodině“, *Půl na půl*, 2006, č. 2 – 3, s. 4 – 5.

¹¹⁰ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2007*, s. 7.

projektu, jehož náplní byl boj s diskriminací na trhu práce, probíhaly různé informační, vzdělávací, mediální a výzkumné aktivity. Síť začala také vydávat bulletin se stejnojmenným názvem Půl na půl.¹¹¹

Dalším zajímavým projektem, který finančně podpořila EU, byla *Praxe & Práce*. Projekt probíhal pouze v Praze a byl věnován matkám, které nemohly najít práci z důvodu péče o dítě. Těmto ženám byly financovány vzdělávací semináře, zajištěna paralelní praxe v pražských MC a také získaly přímou podporu na hlídání dětí v době konání seminářů a praxe.¹¹²

Dítě není handicap se nazýval dvouletý projekt (2006 – 2008) Sítě MC, jež byl finančně zaštitěn Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem. Hlavní náplní projektu bylo vyrovnávat šance mužů a žen na trhu práce prostřednictvím e-learningové metody a vzájemné výměny zkušeností.¹¹³

Síť MC získala finanční prostředky i z mezinárodního projektu vypsaného organizací MINE (mezinárodní síť MC) na popularizaci mateřských center, podporu neformálního učení, které v nich každý den nastává, a mezinárodní spolupráci mezi MC. Vrcholem projektu bylo společné setkání partnerských zemí, v nichž projekt probíhal, na konferencích GWIA (The Grassroots Women's International Academy) v Barceloně a Vídni.

V současnosti probíhá v Moravskoslezském a Zlínském kraji projekt s názvem *Podpora environmentálně šetrné činnosti v mateřských centrech*, jehož cílem je navrhnout vybraným MC taková opatření, která by minimalizovala jejich negativní vliv na životní prostředí. Základním východiskem projektu je větší vnímavost návštěvníků MC k problematice ochrany životního prostředí. Pokud bude projekt úspěšný, plánuje se jeho rozšíření i do dalších regionů. Je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu

¹¹¹ Srov. SLAUKOVÁ, L. *Síť mateřských center v České republice. Výroční zpráva 2005*, s. 5.

¹¹² Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 7.

¹¹³ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2007*, s. 6.

EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.¹¹⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že se Síť účastnila mnoha projektů, které byly velmi prospěšné nejen pro samotnou činnost Síťe a mateřských center, ale také pro společnost. Matky v mateřských centrech se naučily projekty vypracovávat, vést i hodnotit a tyto získané dovednosti jim mohou pomoci v budoucím zaměstnání.

4.2.5 Kampaně Síťe MC

„Kampaně se staly účinným nástrojem public relations a lobby. Síť MC nabízela mateřským centrům možnost účasti, metodické vedení pomocí manuálů a společnou publicitu.“¹¹⁵ Mateřská centra si samostatně mohou zvolit způsob, jakým kampaň ve svém okolí provedou. Počet kampaní stále vzrůstá, koná se jich několik ročně. V roce 2007 jich Síť iniciovala sedm v celé republice.

V prvních letech činnosti Síťe byly kampaně zaměřeny na státní instituce. Například v období let 2002 – 2004 Síť vyhlásila kampaň *Dopis starostům*, ve kterém jim děkovala za podporu aktivit místních mateřských center a také *Dopis ministrům* se žádostí ustanovit Radu vlády pro rodinu.¹¹⁶

Síť MC také organizuje besedy u kulatého stolu v jednotlivých regionech, na nichž se mohou sejít k diskuzi nad různými tématy zástupci místní samosprávy, mateřského centra a zájemci z řad veřejnosti. Tyto besedy pořádají mateřská centra napříč celou republikou. Na počest desetiletého výročí založení prvního MC YMCA Praha v Čechách se konala v březnu 2002 beseda u kulatého

¹¹⁴ Srov. *Projekty Síťe MC* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/kampane-a-projekty/projekty-site-mc/>>.

¹¹⁵ KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2007*, s. 8.

¹¹⁶ Srov. *Síť mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 4.

stolu na téma „Mateřské centrum – fenomén občanské společnosti“, kde mohli zástupci MC spolu s psychology, zakladatelkami center a starostou městské části Prahy 13 rekapitulovat počátky MC v České republice a diskutovat o jejich dalším vývoji.¹¹⁷

Mezi vícekrát opakované a úspěšné kampaně Sítě MC patří kampaň nazvaná *Jak se žije maminkám s kočárky*, jejímž záměrem bylo ukázat zodpovědným osobám i širší veřejnosti problémy, se kterými se musí matky jedoucí ven s kočárkem potýkat. Tato kampaň probíhala především formou pochodu s kočárky nejvíce problematickými místy, besedy se zástupci obce nebo mapování tras s nevyhovujícími místy.¹¹⁸

Další konanou kampaní v roce 2007 se stal *Masopust*, jenž měl upozornit na návrat tradic. V Praze byl zorganizován průvod alegorických kočárků a prezentace mateřských center. V témže roce vyhlásila Sít' MC také kampaň *Dětská hřiště dnes a příště* s cílem vzbudit zájem veřejnosti a odpovědných úřadů o stavbu nových hřišť pro děti.¹¹⁹

Celkem 55 MC se zapojilo do celostátní kampaně *Táta dneska frčí*, která měla za úkol posílení role otce v rodině a vtažení otců do života v mateřských centrech. Sít' pořádala tuto kampaň ve spolupráci s Ligou otevřených mužů. V rámci této akce se pořádaly v MC výstavy, táboráky, společné výlety atd. Poprvé Sít' ve spolupráci s Komunitním centrem Generace v tomto roce pořádala kampaň *Národní týden manželství* na podporu manželství a rodinného života. Mateřská centra, která se do kampaně zapojila, zařadila do svého programu semináře a další aktivity k posílení vzájemného vztahu manželů.¹²⁰

¹¹⁷ Srov. *Sít' mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004*, s. 3.

¹¹⁸ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Sít' mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 8.

¹¹⁹ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Sít' mateřských center. Výroční zpráva 2007*, s. 8.

¹²⁰ Srov. *tamtéž*, s. 8.

4.2.6 Spolupráce s českými partnery

Síť MC se stává svým širokým záběrem stále atraktivnějším partnerem ke spolupráci. Díky členství prezidentky Sítě Rut Kolínské v Radě vlády pro rovné příležitosti se podařilo navázat dobrou spoluprací s Ministerstvem práce a sociálních věcí (MPSV). Rut Kolínská vede od roku 2005 pracovní skupinu pro rodinu, která podává návrhy vládě – například se podařilo prosadit „Koncepci rodinné politiky“, první od roku 1989, podpořit změny v zákoně o státní sociální podpoře pro malé děti a také se podílet na „Akčním plánu na podporu rodiny“. Mateřská centra nespádají pod standardy sociálních služeb MPSV. Síť MC stala členem pracovní skupiny, která pracuje na podobě služeb pro rodinu. Síť MC se tímto způsobem přímo podílí na legislativních změnách v oblasti rodinné politiky.¹²¹

Dalším významným partnerem se stala organizace Gender studies, o.p.s. zabývající se problematikou rovných příležitostí žen a mužů. Spolu s ní se Síť účastní evropských projektů Půl na půl, v rámci kterého vydává bulletin se stejnojmenným názvem Půl na půl.

V roce 2007 se podařilo navázat pevnější spoluprací se Stálou komisí pro rodinu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a také s Ligou otevřených mužů, s níž Síť spolupracovala na kampani Táta dneska frčí.¹²²

Síť mateřských center se snaží navázat spoluprací se školami. V roce 2004 poskytla stáž dvěma studentkám Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy. Stále více studentů se také ve svých seminárních, bakalářských a diplomových pracích zabývá problematikou mateřských center. Roku 2006 Síť MC oslovila Karlovu univerzitu v Praze, Univerzitu Palackého v Olomouci a Masarykovu

¹²¹ Srov. SLAUKOVÁ, L. *Síť mateřských center v České republice. Výroční zpráva 2005*, s. 6.

¹²² Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2007*, s. 9.

univerzitu v Brně s prosbou o spolupráci na výzkumu o přínosu mateřských center naší společnosti.¹²³

4.2.7 Spolupráce se zahraničními partnery

Síť MC spolupracuje především s mezinárodní sítí mateřských center MINE (The Mother Centers International Network), kterou spoluzakládala Rut kolínská. Tato organizace koordinuje vzájemnou spolupráci a výměnu zkušeností mezi mateřskými centry v patnácti zemích na celém světě (v západní Evropě, USA, Česku, Slovensku, Bosně a Hercegovině, Keni a na Filipínách). MINE dostala v Dubaji mezinárodní cenu „best practice od UN-Habitat za zlepšování životních podmínek posilováním občanské společnosti, obnovováním sousedských vztahů a ožíváním komunitního života.“¹²⁴

Organizace MINE se účastní se Sítí společných projektů a kampaní (například GWIA - v rámci Programu celoživotního učení Grundtvig). V roce 2006 se naše MC zapojila do mezinárodního výzkumu MINE s otázkou *Jak chceme vychovávat své děti?*¹²⁵

MINE také pořádá celosvětová setkání a podílí se na akcích celosvětové organizace GROOTS (Grassroots Organisation Operating Together in Sisterhood, mezinárodní síť svépomocných ženských skupin).

GROOTS je druhým mezinárodním partnerem Sítě, která je jejím členem od roku 1999. Název znamená v překladu ženy z podhoubí nebo také svépomocné skupiny. Cílem GROOTS je vytvořit celosvětové hnutí, aby pomáhalo ženám, které chtějí zlepšovat své životní podmínky, získat dlouhodobé partnery a vytvářet novou politickou kulturu. Ve spolupráci s GROOTS úspěšně probíhaly projekty Local to local a Spolu u kulatého stolu.¹²⁶

¹²³ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 9.

¹²⁴ KOLÍNSKÁ, R. Kdo je kdo na mezinárodním poli. *Půl na půl*, 2006, č. 1, s. 13.

¹²⁵ Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 9.

¹²⁶ Srov. KOLÍNSKÁ, R. Kdo je kdo na mezinárodním poli. *Půl na půl*, 2006, č. 1, s. 13.

Prostřednictvím GROOTS je Síť MC také členem Huairou komise, která spolupracuje s OSN. Posláním této komise je podporovat šíření zkušeností mezi mateřskými centry, lobovat za jejich práva a prosazovat jejich zájmy v rámci různých programů – díky finanční podpoře od Huairou realizovala Síť projekt Local to Local.¹²⁷

Síť MC navazuje kontakty s mateřskými centry v zahraničí, například v JAR, Bosně a Hercegovině, a pořádá zde semináře Jak začít o budování mateřských center. Na vzájemných návštěvách se také vyměňují zkušenosti, rady a informace.

Z výše uvedeného je patrné, že Síť MC je pro mateřská centra zcela nepostradatelnou organizací, která brání jejich zájmy a pomáhá jim s jejich problémy. Svým širokým záběrem aktivit je Síť MC také velmi prospěšná naší společnosti.

4.3 Vývoj MC v jižních Čechách

Pro srovnání vývoje českých a německých mateřských center bych ráda krátce popsala počátky MC v jižních Čechách a funkci jihočeské krajské koordinátorky Bohuslavy Nejedlé, která je má na starosti.

Prvními dvěma centry v jihočeském regionu se staly v roce 1997 *rodinné centrum Radost* v Táboře¹²⁸ a českobudějovické *M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU*, jímž se budu později podrobně zabývat. K nim v roce 1999 přibýlo *mateřské centrum Kvítek* v Písku¹²⁹. Tato tři MC jsou největší v tomto kraji a nabízejí svým návštěvníkům téměř každodenní provoz a velké množství zájmových kroužků pro děti i aktivit pro dospělé. Dopolední aktivity jsou většinou věnovány matkám na mateřské dovolené s kojenci a batolaty, odpoledne probíhají

¹²⁷ Srov. KOLÍNSKÁ, R. Kdo je kdo na mezinárodním poli. *Půl na půl*, 2006, č. 1, s. 13.

¹²⁸ Srov. *Rodinné centrum Radost Tábor* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.rcradost.cz/cz/kalendar-akci>>.

¹²⁹ Srov. *Mateřské centrum Kvítek Písek* [online]. Dostupné z WWW: <<http://mckvitek.eu/program.php>>.

kroužky jazyků, sportování, kreativní činnosti atd. pro předškoláky a školáky. Večerní aktivity jsou zaměřeny na vzdělávání a relaxaci dospělých, například formou tance či výuky cizích jazyků a dovedností v oblasti informačních technologií. Více se budu jednotlivými aktivitami zabývat v kapitole o MC Máj.

Další mateřská centra na jihu Čech začala vznikat až od roku 2005 a to ve Strakonících, Vodňanech a v Českém Krumlově. Mezi MC jsou velké rozdíly v programové nabídce i v prostorovém zázemí. Českokrumlovské *MC Míša* nabízí programy pouze ve čtvrtek dopoledne v prostorách místního Domu dětí a mládeže¹³⁰, strakonické *MC Beruška* je otevřené každý všední den dopoledne a odpoledne také nabízí množství kroužků, ojedinělé jsou například Biblické příběhy pro děti či poskytnutí zázemí Klubu dvojčat.¹³¹ Ve vodňanském *MC Duha* mohou rodiče využít kromě celodenního provozu MC i hlídání dětí.¹³²

Následující rok 2006 vzniklo pod záštitou Farní charity v Týně nad Vltavou *MC Sluníčko*. Zatím funguje pouze v pondělí dopoledne pro matky s dětmi a v úterý se zde vyučuje angličtina. Konají se zde také zajímavé besedy i semináře a rodiče mají možnost hlídání dětí.¹³³ Další MC s názvem *Klub maminek* se z iniciativy matek zrodilo ve Volyni, kde působilo pod Domem dětí a mládeže každý pracovní den dopoledne.¹³⁴

V roce 2007 začalo působit v jihočeském regionu dalších sedm mateřských center, volyňský Klub maminek ukončil svou činnost. V únoru se otevřel *Klub maminek Andílek* v Hluboké nad Vltavou. Třikrát týdně sem mohou zajít

¹³⁰ Srov. *Mateřské centrum Míša Český Krumlov* [online]. Dostupné z WWW: <www.mcmisa.blog.cz>.

¹³¹ Srov. *Mateřské centrum Beruška Strakonice* [online]. Dostupné z WWW: <www.mcberuska.wz.cz>.

¹³² Srov. *Mateřské centrum Duha Vodňany* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.meksvodnany.cz/krouzky>>.

¹³³ Srov. *Mateřské centrum Sluníčko Týn nad Vltavou* [online]. Dostupné z WWW: <www.tnv.cz/spolky-a-sdruzeni/mc-slunicko/2006-06-19.htm>.

¹³⁴ Srov. *Klub maminek Volyně* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.volyne.info/maminky/>>.

rodiče s dětmi na různé programy či zajímavé akce, které se konají po celý týden.¹³⁵

V rámci občanského sdružení *Človíček NEBOJSA* začalo existovat stejnojmenné MC v Trhových Svinech. Má sídlo v bývalé ordinaci lékaře, což ukazuje, v jak rozdílných prostředích může mateřské centrum fungovat. Kromě tradičního zpívání, cvičení a výtvarných hrátek pro děti nabízí toto MC i výuku jazyků a hraní na flétnu.¹³⁶

Vimperké MC *Budulíněk* zaštiťuje Farní charita ve Vimperku. Na velmi pěkných webových stránkách nabízí svým návštěvníkům celotýdenní provoz, dopoledne program pro matky na mateřské dovolené s kojenci a batolaty a kromě jiného i logopedickou poradnu a možnost hlídání dětí.¹³⁷

Dalšími MC, která působí pro rodiny s dětmi v jihočeském kraji, jsou *Koala* centrum v Jindřichově Hradci, prachatické *MC Sluníčko*, MC s originálním názvem *Duby DUB* v Dubu u Prachatic, *MC Sluníčko* ve Zlivi, *Klub Křemílek* v Křemži, *Komunitní a mateřské centrum* v Jílovicích, *MC Ledňáček* v Ledenicích, borovanské *MC Borovánek*, *Novohradský klub maminek* a *Rodinné centrum Semaforáček* ve Veselí nad Lužnicí.¹³⁸ Tato centra jsou menšího charakteru, o to více je však jejich působení v obcích ceněné a jsou také hojně navštěvována.

V Českých Budějovicích existuje kromě MC Máj také *rodinné centrum Rozárka* založené v loňském roce, jehož hlavním zaměřením je integrace postižených dětí mezi zdravé. Tato integrace probíhá již od kojenců nenásilnou formou během programu, který v Rozárce probíhá.¹³⁹ Další aktivitou, která je

¹³⁵ Srov. *Klub maminek Andílek Hluboká nad Vltavou* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.klubmaminek-andilek.estranky.cz/stranka/program-akci>>.

¹³⁶ Srov. *Mateřské centrum Človíček Nebojsa Trhové Sviny* [online]. Dostupné z WWW: <www.clovecknebojsa.cz>.

¹³⁷ Srov. *Mateřské centrum Budulíněk Vimperk* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.fch-vimperk.cz/index.php/onas/budulinek>>.

¹³⁸ Srov. *Mateřská a rodinná centra sdružená v Síti MC v ČR. Jihočeský kraj*, 2007, s. 6.

¹³⁹ Srov. *Rodinné centrum Rozárka České Budějovice* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozarka.com/program/program.htm>>.

určena podobné cílové skupině jako MC Máj, je Sdružení Victory, jenž se nazývá mateřským centrem. Bohužel je to komerční záležitost, která postrádá základní atributy MC jako je princip sousedské výpomoci a možnost přímo se zapojit do činnosti MC.¹⁴⁰

V současnosti začíná vznikat pod záštitou řeholního společenství petrinů v českobudějovickém Růženeckém kostele křesťanské mateřské centrum Petrinek. Toto MC chce poskytnout zázemí rodičům s malými dětmi, kteří se zajímají o duchovní život. V programu by se měly kromě tradičních aktivit objevit také přednášky a semináře s křesťanskou tematikou.¹⁴¹

Jihočeská MC se pravidelně schází již od roku 2003, ale výrazněji spolu začala spolupracovat až o dva roky později. Roku 2006 byla v Českých Budějovicích pod záštitou hejtmána Jana Zahradníka pořádána 1. Konference jihočeských MC na téma Žena a matka v současné společnosti aneb Jak sladit profesi a rodinu. Během roku proběhla několikrát regionální setkání koordinátorek MC i víkendová setkání žen, které se na chodu MC aktivně podílejí.¹⁴²

Regionální setkání slouží především ke vzájemnému seznámení aktivních žen, které se v mateřském centru rychle mění, ale také k předávání zkušeností mezi jednotlivými MC. Cílem těchto setkání je také zprostředkování komunikaci se Sítí MC, jenž tato setkání prostřednictvím krajských koordinátorek pořádá.

Mateřská centra se spolu v rámci jihočeského kraje podílí na společných projektech, jakým byl na příklad Tesco – charita roku v roce 2005,¹⁴³ i na společných kampaních, třeba Spolu u kulatého stolu (Posledním setkáním v rámci této kampaně byla beseda na téma Služby pro rodinu a prarodinná

¹⁴⁰ Srov. *Sdružení Victory* [online]. 2009, poslední aktualizace 27. 4. 2008 [cit. 2009-05-22]. Dostupné z WWW: <www.victorysdruzeni.cz>.

¹⁴¹ Srov. rozhovor se S. M. Vlastou Čaplovou, 1. 6. 2009.

¹⁴² Srov. KOLÍNSKÁ, R. *Sít' mateřských center. Výroční zpráva 2006*, s. 11.

¹⁴³ Srov. SLAUKOVÁ, L. *Sít' mateřských center v České republice. Výroční zpráva 2005*, s. 8.

politika kraje v květnu 2009).¹⁴⁴ Členové MC se také často navzájem navštěvují a tráví společně svůj volný čas.

4.3.1 Krajská koordinátorka

Mateřská centra se v České republice začala velmi dynamicky rozvíjet, a proto Sít' MC iniciovala v roce 2006 vznik pozice krajských koordinátorek, které by znaly aktuální a regionální problémy mateřských center a mohly s nimi efektivněji spolupracovat.

Pro jižní Čechy se stala krajskou koordinátorkou Bohuslava Nejedlá, která dříve působila jako koordinátorka píseckého mateřského centra Kvítek. Jejím úkolem je především pomoc jihočeským MC formou pořádání regionálních setkání, poradenství nově založeným i fungujícím MC, komunikace s místními médii, spolupráce při procesu přijímání nového člena do Sítě MC, zprostředkování komunikace mezi MC a Sítí a pomoc při vyhledávání odborníka pro vzdělávací programy jednotlivých MC. Vede také databázi jihočeských MC, kterou průběžně aktualizuje, a píše zprávu o své činnosti nazvanou Krakolist, jenž rozesílá mateřským centrům v jihočeském kraji.¹⁴⁵

V současné době krajská koordinátorka řídí společné aktivity všech dvaceti jihočeských MC. Jejím nejbližším připravovaným úkolem je regionální setkání v MC Křemílek v Křemži v červnu 2009, kde by se koordinátorky MC měly mimo jiné zabývat tématem integrace cizinců a handicapovaných dětí v MC a také plánovat společné akce na nadcházející období.

¹⁴⁴ Srov. *Kulaté stoly* [online]. Dostupné z WWW: <[http://www.materska-centra.cz/download.php?FNAME=1236069106.upl&ANAME=Sit MC_TZ_kulate_stoly.doc](http://www.materska-centra.cz/download.php?FNAME=1236069106.upl&ANAME=Sit%20MC_TZ_kulate_stoly.doc)>.

¹⁴⁵ Srov. rozhovor s Bohuslavou Nejedlou, 20. 5. 2009.

5 M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU

Po nastínění vývoje MC v jihočeském regionu, který reprezentuje i postupný vývoj mateřských center v ostatních částech České republiky, bych se chtěla podrobně zmínit o mateřském centru Máj na stejnojmenném českobudějovickém sídlišti. Zřizovatelem tohoto MC je občanské sdružení M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU (dále MCMR), jehož cílem je posilovat nezastupitelnou úlohu rodiny a výchovy v ní, získávat odborné poznatky o výchově, zdraví a psychologii rodinného života.¹⁴⁶

5.1 Vznik MC Máj

Toto mateřské centrum vzniklo podobně jako mnoho dalších center v České republice a jeho vývoj je srovnatelný se počátky MC v Německu. Nejprve se několik let scházely matky se svými dětmi v bytě u jedné z nich. Postupně s přibývajícím počtem zájemců přestaly kapacity bytu stačit, takže bylo nutné hledat větší prostor.

V tomto období se jedna ze zakládajících členek MC Máj Johana Matějková dočetla z knihy *Mateřská centra* o této myšlence a velmi ji nadchla. Prostřednictvím letáků, kterými oslovovala matky s malými dětmi, se seznámila s dalšími lidmi zapálenými pro ideu mateřských center a spolu založili sedmičlenné občanské sdružení M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU. Každý zakládající člen do něj vložil 1000 Kč, z čehož se platilo první kopírování dokumentů a propagačních letáků.¹⁴⁷

Poté oslovili Radu města České Budějovice s prosbou o poskytnutí vhodných prostor. Nakonec se jim podařilo získat nevyužívané bývalé agitační středisko,

¹⁴⁶ Srov. BULANOVÁ, I. et. al. *Výroční zpráva za rok 2005*, s. 1.

¹⁴⁷ Srov. *Jak vznikalo M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=cti&id=517>>.

které jim Rada města pronajala za symbolické nájemné. Tento prostor je pro mateřské centrum velmi vhodný, protože se nachází blízko několika zastávek městské hromadné dopravy, naproti obchodnímu centru a multikinu. Jeho velkou nevýhodou je, že se místnosti patřící MC Máj nachází v prvním patře budovy bez výtahu, takže MC není bezbariérové. Matky jsou nuceny kočárky nechávat v uzamčeném prostoru pod schody a vynést děti nahoru.

Po generálním úklidu a nutných opravách zařízení se podařilo vybavit dětský koutek nábytkem z rušené mateřské školy a dalšími věcmi od různých dárců. Veřejnosti se poprvé toto MC přestavilo 2. října 1997, kdy vyhlásilo fotografickou soutěž *České Budějovice očima generací* a výtvarnou soutěž pro děti s názvem *Kreslíme své město*. Na obě soutěže obdrželo MC Máj finanční grant od města.¹⁴⁸ Slavnostní otevření se konalo 17. října téhož roku a bylo spojeno s vernisáží obou výstav.

Pravidelná činnost centra začala v listopadu 1997. Program probíhal tři dopoledne v týdnu od devíti do dvanácti hodin: v úterý cvičení rodičů s dětmi, ve středu zpívání a ve čtvrtek výtvarné tvoření. Vítání nově příchozích, přípravu programu i závěrečný úklid zajišťovaly tři členky výboru. Příspěvek na vstup byl pro člena M-CENTRA PRO MLADOU RODINU 15 Kč, pro nečlena 30 Kč. Pokud návštěvník přišel jen „posedět“ a neúčastnil se aktivně žádného programu, platil 10, resp. 20 Kč.¹⁴⁹

V prvních měsících přicházelo každý den do tohoto MC osm až dvacet matek s jedním až dvěma dětmi. Okruh účastníků se za prvních pět měsíců rozšířil na 120 rodin.

V průběhu existence MC Máj se samozřejmě poplatek za vstupné zvyšoval, od letošního roku platí členové MCMR 25 Kč, nečlenové 50 Kč.¹⁵⁰ Tento poplatek není vysoký, ale přesto může být překážkou k účasti na programu pro některé

¹⁴⁸ Srov. *Kronika MC Máj 1997*, s. 5.

¹⁴⁹ Srov. *Začátky v MC* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=cti&id=570>>.

¹⁵⁰ Srov. *Mateřské centrum Máj* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com>>.

sociálně slabé rodiny. Z tohoto důvodu také podle mého názoru MC Máj nenavštěvují romské rodiny, i když na stejnojmenném sídlišti žije početná romská menšina. Poplatek však lze za drobnou pomoc v MC prominout.

Odpoledne MC Máj nabízelo různé zájmové kroužky, například dětský aerobic nebo dramatický kroužek. V neděli se zde příležitostně scházely mladé rodiny. MCMR pořádalo také mnoho jednorázových akcí, do nichž se mohli zapojit zájemci ze všech generací. V prvních měsících se uskutečnily například burzy dětského oblečení, besídka k různým příležitostem, vzdělávací semináře a přednášky. Tyto akce byly hojně navštěvovány.¹⁵¹

MC Máj mělo od počátku úspěch, který pramenil především z toho, že takovýto projekt mnohým rodinám na největším českobudějovickém sídlišti chyběl. Největším úskalím, které trápí MC do současnosti, je nedostatek čínorodých členů, co by se chtěli aktivně podílet na chodu tohoto zařízení.

5.2 Vývoj MC Máj

Každé mateřské centrum je živým organismem, který se stále mění a vyvíjí. Děti rostou, matky se vracejí zpět do zaměstnání, ale také přibývají noví členové a návštěvníci, kteří přinášejí nové podněty, hledají možnost uplatnění a seberealizace. Mateřské centrum Máj prošlo během několika let svého trvání mnohými proměnami.

Jednou z pozitivních změn je rozšíření prostoru mateřského centra. V prvních letech sloužila návštěvníkům MC Máj pro veškeré jejich aktivity pouze jedna velká místnost v bývalém agitačním středisku, které stojí na největším českobudějovickém sídlišti Máj. Postupem doby se však podařilo získat do pronájmu i přilehlé prostory chodby a další menší místnosti, které nyní slouží jako kancelář a herna pro nejmenší děti s možností odděleného pořádání

¹⁵¹ Srov. *Kronika MC Máj 1997*, s. 45.

kroužků.¹⁵² MC Máj se stalo největším mateřským centrem v celém jihočeském kraji.

V roce 2006 nechalo postavit Město České Budějovice velmi pěkné venkovní hřiště pro děti, jenž přímo sousedí s mateřským centrem a dětmi je hojně navštěvované.

5.2.1 Programová nabídka MC Máj

Program, který v současné době M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU nabízí, staví na stejných základech jako na počátku. Dopoledne je vyhrazeno matkám na mateřské dovolené s kojenci a batolaty, v rámci něhož probíhá v úterý cvičení, ve středu zpívání a ve čtvrtek kreativní tvoření. Pondělky a pátky jsou vyhrazeny pro volnou hru dětí. Odpoledne patří dětským kroužkům, které se mění v souvislosti se zapojením aktivních členů MC Máj. Nabídka se stále více rozšiřuje, od prvních let vzniku MC je možné přihlásit předškolní a školní děti do výtvarné a hudební dílny a na aerobic.

V současné době MCMR umožňuje účast dětí na těchto zájmových kroužcích: *Moderní tanec, Sportík, Orientální tance, Hudební školička, Angličtina s písničkou, Cvičení pro rodiče s dětmi* a dvakrát týdně probíhá výuka *aerobiku a výtvarného tvoření* (každé pod jiným vedením). Tyto kroužky vedou aktivní členky MCMR, kromě orientálních tanců, které vyučuje lektorka Školy orientálních tanců.¹⁵³

Pro dospělé má MC Máj ještě rozmanitější nabídku volnočasových aktivit. Tyto kurzy ale nenabízelo toto centrum od počátku, vznikaly postupně s rostoucí členskou základnou MCMR. Kurzy začínají až na výjimky v odpoledních či večerních hodinách a jsou vedeny členy MC Máj i externími odborníky. Nejprve byly otevřeny sportovní aktivity jako aerobic, jóga a bojové umění tai-ji.

¹⁵² Srov. rozhovor s předsedkyní MC Máj Pavlou Scheicherovou, 12. 5. 2009.

¹⁵³ Srov. *Kroužky pro děti* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=6>>.

V letošním roce mohou zájemci využít různé formy sportovního vyžití jako *Aerobik* a *Taneční aerobik*, *Power jóga* a kurz s názvem *Jóga v denním životě*, cvičení *Pilates*, *Body styling*, bojové umění *Tai-ji*, *Orientální tance* a *Cvičení pro matky po porodu s kojenci*. V MC se vyučuje také *angličtina*. Tyto kurzy probíhají zpravidla jednou týdně. Nepravidelně jsou poskytovány kurzy *Přípravy k porodu pro těhotné i nastávající otce*, *Bezplenková setkávání* a *Laktační poradna*.¹⁵⁴

Vedoucí dopoledních aktivit jako je zpívání, cvičení a výtvarné tvoření stejně jako vedoucí zájmových kroužků dostávají za svou práci mzdu ve výši 150 Kč za hodinu. M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU s nimi uzavírá Dohodu o provedení práce na určitý předem smluvený počet hodin.¹⁵⁵

5.2.1.1 Tvořivé činnosti

Výtvarné hrátky byly jedny z prvních aktivit, které se odehrávaly v zakládajících MC v Německu. V MC Máj se věnují tvoření každý čtvrtek mezi desátou a jedenáctou hodinou.¹⁵⁶

Děti velmi rády něco tvoří, protože ve svých výrobcích mohou naplno uplatnit svou rozvinutou fantazii. Díky těmto činnostem se také nenásilnou a hravou formou od útlého věku seznamují s fyzikálními a chemickými zákonitostmi, které se jim podvědomě zapisují do hmatové a vizuální paměti. Mimo jiné se při této aktivitě rozvíjí sebedůvěra dětí, kreativní řešení problémů a v neposlední řadě také vědomí, že něco dokázaly vytvořit vlastními silami, což je dobrá motivace

¹⁵⁴ Srov. *Programy pro dospělé* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=14>>.

¹⁵⁵ Srov. rozhovor s místopředsedkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 2. 6. 2009.

¹⁵⁶ Srov. BULANOVÁ, I. et. al. *Výroční zpráva za rok 2005*, s. 5.

k budoucí pracovní činnosti. Dospělí vnímají kreativní činnost většinou jako relaxaci.¹⁵⁷

Používají se rozmanité výtvarné techniky jako například tvoření z papíru, práce s látkou, drátování, zdobení perníčků, vyrábění věnců, pletení z pedigu, malování na sklo a hedvábí atd.¹⁵⁸

5.2.1.2 Hudební programy

Z hudebních programů je v současnosti nejvíce oblíbené dopolední zpívání rodičů s dětmi batolecího věku. V průběhu hodiny děti zpívají lidové písně, hrají na různé bicí nástroje a tancují. Důraz je kladen na vnímání hudby a jejího rytmu. Hudební výchova od raného věku má velký význam. Při zpívání přenáší matka na dítě své emoce a tím ho učí vnímat sílu hudby a upevňuje se také vzájemný vztah mezi matkou a dítětem. Opakované zpívání rytmických písní má pozitivní vliv na rozvoj řečových schopností u dětí.

V MC Máj probíhá zpívání rodičů s dětmi každou středu od deseti hodin. Kromě toho nabízí toto centrum také další formy hudební výchovy, například *Muzikoterapii*, kterou navštěvují i rodiče s postiženými dětmi. V minulých letech probíhala v tomto MC i výuka hry na sopránovou zobcovou flétnu.¹⁵⁹

5.2.1.3 Sportovní programy

Tělocvičné aktivity rozvíjejí motorický vývoj dětí a posilují fyzickou kondici dospělých. Pohybová výchova pozitivně posiluje vztah mezi rodiči a dětmi a učí děti spolupracovat v rámci menšího kolektivu, což později velmi dobře uplatní při nástupu do mateřské školy. Tyto programy jsou oblíbené od kojenců

¹⁵⁷ Srov. BULANOVÁ, I. *Výroční zpráva za rok 2005*, s. 5.

¹⁵⁸ Srov. SCHEICHEROVÁ, P. et. al. *Výroční zpráva za rok 2007*, s. 8.

¹⁵⁹ Srov. *Akce* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=7>>.

po dospělé, o čemž svědčí široká nabídka kurzů v MC Máj. Zde je pro pravidelné cvičení rodičů s nejmenšími dětmi vyhrazeno každé úterý od deseti do jedenácti hodin. Pro větší děti nabízí toto mateřské centrum odpolední kurzy aerobiku a společné cvičení pro rodiče s dětmi. Večer poskytuje například také výuku aerobiku, různé formy jógy, tai-ji a orientální tance. V pátek mají příležitost cvičit matky s kojenci již od věku tří měsíců.¹⁶⁰

V MCMR jsou sportovní činnosti v dopoledních hodinách vedeny laiky - matkami z mateřského centra. V některých odpoledních a večerních kurzech vyučuje přizvaný odborník.¹⁶¹

5.2.1.4 Jednorázové akce

V M-CENTRU PRO MLADOU RODINU probíhá také mnoho jednorázových zábavných akcí určených především malým dětem. Od roku 1997 se ujala tradice konání mikulášských besídek a karnevalů rozdělených podle věku dětí na nejmenší a předškoláky. Nabídka těchto aktivit také velice souvisí s počtem a nápady aktivních matek v tomto MC. V současnosti se pro děti pořádají zábavná dopoledne či odpoledne (v rámci programu MC) k různým příležitostem v průběhu roku. Ke zmiňovaným karnevalům a mikulášským besídkám přibyla *Babyolympiáda, Závody odrážedel, Honba za velikonočním zajíčkem, Oslava dne dětí, Loučení se školním rokem, Loučení s prázdninami* a další. Do přípravy těchto akcí se zapojují většinou i méně aktivní členové MCMR.¹⁶²

Mezi další jednorázové akce, které jsou naopak připravené pro matky, lze zařadit relaxační dopoledne spojené se službami kadeřnice, masérky či kosmetičky. Tyto kurzy probíhaly převážně v prvních letech existence MC.¹⁶³

¹⁶⁰ Srov. *Akce* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=7>>.

¹⁶¹ Srov. HEJDUKOVÁ, E. et. al. *Výroční zpráva za rok 2006*, s. 6.

¹⁶² Srov. *Akce* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=7>>.

¹⁶³ Srov. *Kronika MC Máj 2000*, s. 46.

V současné době převládají sportovní aktivity jako například v rámci *Fit sobot*. Velmi oblíbenými akcemi pořádanými pravidelně několikrát do roka již od doby vzniku MC jsou burzy dětského a těhotenského oblečení.

5.2.1.5. Vzdělávací a rekvalifikační projekty

Mimo pravidelných kroužků a programů pořádá MC Máj vzdělávací přednášky a semináře. Tyto akce nabízí MC od doby vzniku v roce 1997, témata jsou většinou zaměřena na výchovu a výživu dětí. V prvním roce přednášeli přizvaní odborníci v MC Máj na téma infekční nemoci u dětí, o technice míčkování, o čínské medicíně a sexuální výchově v rodině.¹⁶⁴

V průběhu existence MCMR se zde konaly rozmanité přednášky i kurzy, některé měly i několik pokračování, například počítačové kurzy *Nebojte se myši, mámo*, spolufinancované projektem Evropské unie. V květnu 2009 to byly například kurz reflexní terapie a homeopatie, diskuze na téma služby a prorodinná politika kraje v rámci kampaně Spolu u kulatého stolu, informační schůzku k plánované výuce znakové řeči pro batolata a dvoudenní seminář o výchově Šťastné dítě.¹⁶⁵

Velmi oblíbené a navštěvované jsou také kreativní semináře. MC Máj začalo spolupracovat s výtvarnicí Monikou Brýdovou, která zde několik let vede víkendové kurzy výtvarných technik. V současnosti zde probíhají také víkendová kreativní setkání spolku Fler.

Všechny vzdělávací akce jsou přístupné široké veřejnosti a MC o nich informuje v dostatečném předstihu na svých webových stránkách. Hlídnání dětí toto mateřské centrum nezajišťuje, ale na některých, hlavně kreativních seminářích, je účast dětí možná a vítaná.

Fotografie z aktivit pořádaných tímto MC se nachází v příloze č. III.

¹⁶⁴ Srov. *Kronika MC Máj 1997*, s 31.

¹⁶⁵ Srov. *Akce* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=7>>.

Zmapovat všechny aktivity MC Máj je obtížné, protože se zde konalo za více než desetileté období fungování nepřeborné množství akcí i přesto, že toto mateřské centrum disponuje malým počtem aktivních členů. Myslím si, že tím může konkurovat německým mateřským centrům i popisovanému stuttgartskému domu Generationenhaus West, i když každé MC má svá specifika. Českobudějovické se zaměřuje především na mladé rodiny s malými dětmi, jak už napovídá jeho název. Vícegenerační dům ve Stuttgartu pořádá díky svému prostorovému uspořádání více aktivit, do nichž se mohou zapojit všechny generace včetně seniorů. Je zajímavé, že MC Máj téměř sousedí s Domovem pro seniory, ale přes opakované pokusy se seniory nepodařilo do programů MCMR zapojit. Do centra sice docházejí s dětmi jako doprovod občas i prarodiče, ale pouze ojedinele. MC Máj se pokusilo několikrát oslovit vedení sousedícího Domova pro seniory, zda by měli zájem o vystoupení dětí, ale nikdy se jim bližší spolupráci navázat nepodařilo.¹⁶⁶

Se stejně malým efektem se do programu MC Máj zapojili také rodiče s hendikepovanými dětmi. Centrum sice spolupracuje s místní organizací Arpida, jež se prací s postiženými dětmi zabývá, a několikrát ročně spolu s MC pořádají jednorázové akce (například koncert postižených dětí z Arpidy v prostorách MC Máj), ale do centra matky s postiženými dětmi často nechodí. Je pravdou, že se na postižené děti programová nabídka MC Máj příliš nevztahuje, ale myslím si, že by se dopoledních programů děti s lehčím postižením mohly zúčastnit. Jedinou aktivitou, kterou občas navštěvují rodiče s postiženými dětmi, je muzikoterapie, která probíhá pouze několikrát ročně.¹⁶⁷ Základní cílovou skupinou MCMR je zdravá mladá rodina s malými dětmi, na níž se zaměřují aktivity tohoto MC.

Ve srovnání se stuttgartským mateřským centrem Eltern-Kind-Zentrum se v MC Máj nepořádají společné snídaně ani obědy. Je to dáno především malým zázemím pro kuchyň v českobudějovickém MC. Návštěvníkům je zde k dispozici automat na teplé nápoje a za drobný poplatek malé občerstvení. V České republice

¹⁶⁶ Srov. rozhovor s místopředsedkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 2. 6. 2009.

¹⁶⁷ Srov. rozhovor s místopředsedkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 2. 6. 2009.

také platí velmi přísné hygienické předpisy pro společné stravování, a proto není toto stolování obvyklé ani v jiných českých MC.

Další zajímavou aktivitou, kterou umožňuje EKIZ, jsou různě zaměřená setkání a tzv. hrací skupinky. V MC Máj se také společně schází skupiny žen, ale jejich témata nejsou přesně vymezená, většinou probírají výchovu dětí a manželské problémy.

Mateřské centrum Máj bohužel nenabízí matkám hlídání dětí, to je možné pouze u některých vzdělávacích akcí. Důvodem je nedostatek dobrovolníků, kteří by měli zájem hlídat děti, ale také přísná česká legislativa, která předepisuje pro tuto činnost přesná pravidla.¹⁶⁸ Naopak v německých MC je služba hlídání dětí poměrně obvyklá, v Eltern-Kind-Zentrum mají pro malé děti dvě speciální zařízení, Miniškolku a Dětský dům Kometa. Některá česká MC také nabízejí možnost hlídání dětí, ale většinou jen krátkodobě.

5.3 Poradenské centrum

Podobně jako německá mateřská centra i českobudějovické MC Máj poskytuje svým návštěvníkům možnost poradenství, především v oblasti hledání zaměstnání. Za finanční podpory grantu EU na sociální integraci a Jihočeským krajem bylo 1. března 2007 v rámci projektu Usnadnění návratu na trh práce rodičům otevřeno v MC Máj *Poradenské centrum pro rodiče na rodičovské dovolené a po jejím ukončení*. Cílem tohoto centra je pomoci jeho klientům s návratem do zaměstnání. Poradce poskytuje zájemcům o práci informace o volných místech a atypických pracovních úvazcích a také jim může pomoci s praktickou stránkou přípravy na vstupní pohovor: se psaním životopisu, motivačního dopisu, oslovení potenciálního zaměstnavatele atd. Úkolem poradce

¹⁶⁸ Srov. rozhovor s místopředsdkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 2. 6. 2009.

je také oslovovat vhodné zaměstnavatele a získat je pro nabídku atypického pracovníku úvazku.¹⁶⁹

Činnost poradenského centra trvá i po ukončení projektu 30. června 2008, ale v omezených podmínkách, přímo v prostorách MC Máj (dříve disponovalo poradenské centrum samostatnou kanceláří). O tyto služby je stále zájem, ale bohužel bez finanční podpory není možnost používat počítač, na němž probíhala podstatná část poradenství. Na webových stránkách MC Máj je telefonický kontakt na pracovníci poradenského centra, která se s klientem individuálně setká, nebo se dohodnou na jiné formě pomoci.¹⁷⁰

Od roku 2009 funguje pracovní poradenství pouze na internetových stránkách. Zde také pravidelně vycházejí články týkající se pracovní problematiky.

M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU přímo neinzeruje poskytování žádné jiné poradenské služby, přesto z vlastní zkušenosti vím, že se návštěvník může poradit s pracovníci MC Máj o čemkoli. Pokud jsem něco potřebovala, vždy mě vyslechly a snažily se mi pomoci.

5.4 Členové M-CENTRA PRO MLADOU RODINU

V roce 1997, kdy MC Máj vznikalo, zakládalo občanské sdružení MCMR sedm lidí. Postupem času se k nim přidávali další a členská základna se začala pomalu rozšiřovat. V současné době má MCMR 24 členů, z nichž aktivních je přibližně polovina.¹⁷¹ Ve srovnání s počtem rodičů, kteří pravidelně navštěvují MC Máj, je počet aktivních velmi malý.

S touto pasivitou zápasí každé mateřské centrum. Podle mého názoru tento fakt souvisí s konzumním duchem dnešní doby, kdy se snažíme co nejvíce přijímat a mít vše dobře zorganizované. Improvizace, která aktivní zapojení do programu

¹⁶⁹ Srov. *Poradna práce* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=26>>.

¹⁷⁰ Srov. tamtéž.

¹⁷¹ Srov. rozhovor s místopředsedkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 2. 6. 2009.

v MC provází, může přinášet nejistotu a obavu z vlastního pochybení. Přesto právě pro možnost osobní zainteresovanosti a seberealizace mateřská centra původně vznikala. Při zapojení do tvorby programu MC se mohou matky více realizovat, objevit v sobě skrytý potenciál a tím si i zvýšit sebevědomí.

MCMR se snaží své členy motivovat také finančně. Po zaplacení členského příspěvku ve výši 300 Kč za rok mohou uplatnit členové slevy různé výše na všechny druhy činností, které v MC Máj probíhají. „Aktivní člen, který se podílí na dobrovolnické činnosti, má i další výhody, jako možnost uspořádat narozeniny pro své dítě v prostorách MC, vstupné pro vlastní děti na akce, které pomáhá pořádat, zdarma; přednostní zařazení do kroužků, přednostní přístup ke vstupenkám atd. a jednou za pololetí je zařazen do slosování o drobné věcné ceny.“¹⁷²

Bohužel stále nebyl dostatečný počet dobrovolníků na pořádání některých akcí a programů, a proto platí od letošního roku nová pravidla pro členství. Za každou činnost, kterou člen vykoná, dostává body. Za vedení akce či zájmového kroužku a získání sponzora nebo finančního daru získává člen 40 bodů, příprava rekvizit na akci či jiná aktivní pomoc při jakékoli akci je ohodnocena 20 body. Drobná výpomoc jako například výlep plakátů před plánovaným programem je za 10 bodů a 5 bodů dostane člen za účast na schůzi. Tyto body jsou na konci každého pololetí sečteny a pro udržení členských výhod musí jejich výsledek dosahovat alespoň 100 bodů.

Mateřské centrum Máj vychází vstříc i ženám, které by se rády více zapojily do vytváření programu v MC, ale nemají dostatek času či se nechtějí stát přímo členkami MCMR. Každá akce, která se zajišťuje s pomocí dobrovolníků, má svého patrona, který je členem MC Máj. Od tohoto patrona lze získat za pomoc na akci tzv. *pomocníčka*, volnou vstupenku na dopolední program v MC Máj. Volný vstup se nevztahuje na jednorázové akce, jako jsou karneval, besídka atd.¹⁷³

¹⁷² *Oficiální údaje a trocha historie* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=cti&id=17>>

¹⁷³ Srov. tamtéž.

Zároveň je to možnost i pro matky v komplikované finanční situaci, že nebudou muset zatěžovat rodinný rozpočet výdaji na vstupné do mateřského centra, a přitom jim zůstane zachována možnost vymanit se z určité společenské izolace, kterou mateřská dovolená přináší, obnoví společenské kontakty a realizují se i jinými způsoby, než stereotypní domácí prací.¹⁷⁴

Pro členy MC Máj se pořádají také vzdělávací semináře, například o problematice řízení neziskových organizací, o výchově dětí různého věku, o prevenci úrazů atd. Doškolovací semináře jsou velmi dobrou příležitostí lépe se poznat navzájem, naučit se řešit problémy a konflikty nebo například vymyslet programovou nabídku centra. Dalším důležitým cílem doškolovacího programu je posílit sebedůvěru matek ve své vlastní schopnosti. Mnohé ženy jsou vystavené nedůvěře manžela či okolí a tyto semináře jim mohou dodat energii a povzbuzení. Pro některé návštěvnice seminářů se může stát účast na něm odrazovým můstkem pro vlastní větší aktivitu pro mateřské centrum. Podstatnější než obsah školení je vytvoření příjemné, tvůrčí a otevřené atmosféry, a proto se zpravidla doškolování nekoná v prostorách mateřského centra, ale na jiném příhodném místě. Účastnice mají možnost vzít s sebou i své děti, pro které je zajištěno hlídání. Tyto kurzy nebývají finančně příliš nákladné, aby se jich mohlo zúčastnit co nejvíce matek.¹⁷⁵

5.4.1 Orgány sdružení MCMR

Členové MCMR se pravidelně schází na schůzích, kde hodnotí uplynulé akce a připravují další program centra. Tato setkání se konají podle potřeby. Pravidelně se setkávají všichni členové k volbě výboru, který řídí činnost centra. Do výboru může být zvolen jakýkoli člen MCMR. V současnosti MC Máj řídí tříčlenný výbor ve složení: předsedkyně Pavla Scheicherová, místopředsedkyně Jitka

¹⁷⁴ Srov. *Oficiální údaje a trocha historie* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=cti&id=16>>.

¹⁷⁵ Srov. *Mateřská centra*, s. 117.

Plojharová a hospodářka Lenka Vondráčková. Voleno je také pět náhradnic a dvě revizorky účetnictví. Členové MCMR mají také možnost účastnit se krajských a celostátních setkání mateřských center a být zvoleni do řídicích orgánů Sítě MC.¹⁷⁶

Mateřské centrum Máj má čtyři zaměstnance celkem na 2,3 úvazku. Práci na celý úvazek zastává provozní asistentka Romana Kropíková, která pracuje na recepci. Jejím úkolem je vítání nově příchozích, vybírání vstupného a dalších poplatků a obsluha u malého baru s občerstvením a nápoji. Na poloviční úvazek jsou v tomto MC zaměstnány předsedkyně a místopředsedkyně sdružení MCMR. Předsedkyně Pavla Scheicherová je programovou koordinátorkou, zastupuje MCMR na veřejnosti a jedná jeho jménem, stará se o administrativu a připravuje některé jednorázové akce. Místopředsedkyně Jitka Plojharová pracuje především jako koordinátorka projektů, žádá o dotace a granty, stará se o administrativu, připravuje výroční zprávy a také vede výtvarný kroužek. Hospodářka Lenka Vondráčková je zaměstnána pouze na třetinový úvazek, protože vede mnoho sportovních aktivit v MC Máj.¹⁷⁷

Mzdy zaměstnanců jsou hrazeny z příjmů MC (vstupné, kroužky, další akce), z dotací od MPSV a z projektů.

5.5 Projekty a kampaně v MC Máj

Mateřské centrum Máj se stalo členem Sítě MC od počátku činnosti této organizace (od března 2002). V průběhu své existence se zúčastnilo mnoha projektů a kampaní pořádaných Sítí. V rámci Sítě MC se podílelo na projektu *Tesco – charita roku 2005*, kdy probíhala v českobudějovickém obchodním domě Tesco prezentace činnosti MC a sbírka na jeho další aktivity. Bohužel tento

¹⁷⁶ Srov. *Oficiální údaje a trocha historie* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=cti&id=16>>.

¹⁷⁷ Srov. rozhovor s místopředsedkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 2. 6. 2009.

projekt nebyl tak úspěšný, jak se od něj očekávalo a mateřské centrum Máj získalo po přerozdělení peněz Sítí pouze kolem osmi tisíc korun.

Dalšími kampaněmi vyhlášenými Sítí MC, do kterých se M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU zapojilo, byly v roce 2007 kampaně *Společnost přátelská rodině*, *Táta dneska frčí* a *Spolu u kulatého stolu*. V červnu tohoto roku se zapojilo MC Máj do kampaně *Táta dneska frčí* formou dotazníkové ankety a Odpoledních závodů určených pro otce s dětmi.¹⁷⁸

V rámci kampaně *Společnost přátelská rodině* mateřské centrum Máj ocenilo v září 2007 stejnojmenným certifikátem šest českobudějovických podnikatelských záměrů, které se snaží zlepšovat podmínky života rodin s dětmi a mají pro ně speciální zařízení (například dětský koutek v restauraci).

V říjnu 2007 se MC Máj zúčastnilo kampaně *Spolu u kulatého stolu* při zasedání na Krajském úřadu v Českých Budějovicích. Tématem byly služby pro rodinu, grantový program, projektový inkubátor, rodinné pasy, sdílené pracovní úvazky a vyhlášení krajského kola *Společnost přátelská rodině*.¹⁷⁹

M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU také podávalo samostatné projekty a žádosti o grant, které byly většinou úspěšně schváleny. Mezi první z nich patří již několikrát zmiňovaný projekt *Nebojte se myši, mámo* probíhající v roce 2005 ve spolupráci s občanským sdružením Attavena, jehož cílem bylo zlepšení dovedností účastníků v oblasti komunikačních a informačních technologií.¹⁸⁰ V roce 2006 se podařilo získat dotaci na mzdy zaměstnanců a provozní náklady MC Máj od Ministerstva práce a sociálních věcí.¹⁸¹

V témže roce byl také schválen projekt s názvem *Usnadnění návratu na trh práce ženám a mužům na rodičovské dovolené a po jejím ukončení*, který byl podán v rámci Společného regionálního operačního programu. První část projektu tvořily vzdělávací počítačové kurzy a kurzy komunikačních dovedností určené

¹⁷⁸ Srov. SCHEICHEROVÁ, P. *Výroční zpráva za rok 2007*, s. 21.

¹⁷⁹ Srov. tamtéž, s. 21.

¹⁸⁰ Srov. BULANOVÁ, I. et. al. *Výroční zpráva za rok 2005*, s. 12.

¹⁸¹ Srov. HEJDUKOVÁ, E. *Výroční zpráva za rok 2006*, s. 20.

rodičům, jež se po mateřské dovolené vrací zpět do zaměstnání. Kurzy byly poskytovány účastníkům zdarma a dojíždějícím byly částečně hrazeny cestovní náklady. Pro jejich děti bylo zajištěno hlídání. Po absolvování kurzu získali účastníci certifikát či osvědčení. Druhou částí projektu bylo personální poradenství, kdy za odborné asistence MC Máj pomáhalo účastníkům počítačových kurzů k navázání kontaktu s budoucím zaměstnavatelem. Celková částka, která byla z tohoto grantu čerpána, je 1 261 975 Kč.¹⁸²

Od srpna 2007 do června 2008 probíhal v MC Máj projekt s názvem *Rozvoj M-CENTRA PRO MLADOU RODINU*. V rámci grantu Posilnění kapacit poskytovatelů sociálních služeb z něj byla čerpána finanční dotace ve výši 526 700 Kč. Hlavním cílem projektu bylo zlepšit poskytované služby prostřednictvím zefektivnění činnosti organizace, která se změnila na tyto oblasti: zlepšení organizačního systému, ujasnění si a rozdělení kompetencí a zodpovědnosti jednotlivých zaměstnanců, což přispěje k efektivitě řízení, zlepšení finančního řízení organizace a strategického plánování, vytvoření pozice finančního manažera a vzdělávání zaměstnanců především v problematice informačních technologií a neziskových organizací.¹⁸³

V současné době je připravován další počítačový kurz, který by měl zlepšit startovní pozici na trhu práce rodičům po mateřské dovolené. MC Máj získalo grant z Evropského sociálního fondu a nyní vypisuje výběrové řízení na poskytovatele této služby. Projekt by měl probíhat od září 2009 do května 2011 ve dvou typech: čtyřicetihodinový bude obsahovat základní seznámení s problematikou informačních technologií, druhý v rozsahu sto hodin se bude podrobněji zabývat užíváním jednotlivých počítačových programů.¹⁸⁴

Mateřské centrum Máj se také snaží zapojit do projektů, které by ho reprezentovaly na veřejnosti. V rámci Dne matek získalo toto MC v květnu 2009

¹⁸² Srov. HEJDUKOVÁ, E. *Výroční zpráva za rok 2006*, s. 20

¹⁸³ Srov. SCHEICHEROVÁ, P. *Výroční zpráva za rok 2007*, s. 21.

¹⁸⁴ Srov. rozhovor s místopředsedkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 2. 6. 2009.

na prezentaci neziskových organizací v IGY první místo a finanční odměnu 20 000 Kč.

5.6 Prezentace MC Máj

Žádné mateřské centrum nemůže existovat bez těch, kteří ho navštěvují, a proto je velmi důležité, aby se o něm dozvědělo co nejvíce lidí. Osobně jsem se o MC Máj dozvěděla na výstavě Hobby, která probíhá každoročně na českobudějovickém Výstavišti. MCMR tam mělo svůj stánek s pěknou prezentací aktivit, která v tomto MC probíhají. Tam jsem byla také oslovena pracovníci tohoto centra a dostala jsem již v úvodu zmiňovaný leták s pozvánkou do MC Máj.

O mateřském centru Máj se píše od jeho vzniku v regionálních periodikách i celostátních denících. Členové MCMR byli také hosty televizního a rozhlasového vysílání. Před každou větší akcí jako je například karneval nebo Akademie MC Máj, při níž se prezentují všechny zájmové aktivity tohoto MC, zve předsedkyně místní média, aby napsaly o MC Máj článek. Bohužel redaktoři si vybírají spíše jiná témata a na akce MC zavítají zřídka.

Nejpodstatnější formou prezentace MC Máj jsou však v současnosti jeho webové stránky www.mc-maj.com, které jsou přehledné a hojně navštěvované. Kvalitní internetová prezentace činnosti jakékoli organizace je v dnešní době nezbytností, a proto si nechalo MC Máj profesionálně zhotovit (formou sponzorského daru) v roce 2006 nové webové stránky. Po této inovaci se jejich návštěvnost prudce zvýšila z 30 měsíčně na přibližně 2 000 za měsíc. Jednoduchá grafika byla nahrazena atraktivnějším designem a přibyly nové rubriky, jako jsou *Náměty a inspirace*, *Fotogalerie*, *Poradna práce* aj.¹⁸⁵

¹⁸⁵ Srov. HEJDUKOVÁ, E. et. al. *Výroční zpráva za rok 2006*, s. 18.

Na webových stránkách mají návštěvníci možnost vytisknout si základní dokumenty jako přihlášky na kroužky nebo tiskopisy na burzu. Pravidelně zde MC Máj informuje o chystaných akcích. V rubrikách *Fotogalerie* nebo *Akce* lze shlédnout fotografie z již konaných akcí. V *Anketě* mohou návštěvníci těchto webových stránek sdělit svůj názor na současnou problematiku, která se v roce 2007 týkala převážně charity a dobrovolnické práce.¹⁸⁶

V roce 2007 zavítalo na webové stránky MC Máj celkem téměř čtyřicet tisíc návštěvníků a každý si průměrně prohlédl šest dalších stránek. Nejnavštěvovanější rubrikou je *Program*.¹⁸⁷

5.7 Typická návštěvnice MC Máj

Jak už jsem výše zmínila, mateřské centrum Máj se zaměřuje především na mladé bezproblémové rodiny s malými dětmi. Sama MCMR často navštěvují a společnost matek, které se tam nachází, mně připadá značně nesourodá. Přesto lze na základě několika dotazníků, které byly prováděny za účelem zkvalitnění služeb centra, zjistit společné znaky typické pro návštěvnici MC Máj (záměrně používám pouze ženský rod, protože mužů chodí do MC Máj velmi málo).

V prosinci 2005 prováděly pracovnice MCMR dotazníkové šetření mezi 65 ženami, které navštěvují MC Máj. Vyhodnocením dotazníků bylo zjištěno, že se nejčastěji účastní aktivit v tomto MC žena ve věku 26 – 30 let s jedním dítětem dva až tři roky starým. Nejsilnější motivací k návštěvě MC Máj je umožnit svému dítěti kontakt s vrstevníky a připravit ho na kolektiv v mateřské škole. Tento údaj trochu odporuje základní myšlence mateřských center – jsou určeny především

¹⁸⁶ Srov. *Mateřské centrum Máj* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com>>.

¹⁸⁷ Srov. SCHEICHEROVÁ, P. et. al. *Výroční zpráva za rok 2007*, s 17.

matkám. Myslím si, že pro matky je blaho jejich dítěte prvním impulsem k návštěvě MC, kde zjistí, že je pro ně MC také zajímavé.¹⁸⁸

Z uvedeného dotazníku dále vyplývá, že se ženy se o tomto MC dozvěděly nejčastěji od svých přátel či známých a chodí tam pravidelně jednou až dvakrát týdně.¹⁸⁹ Nejvíce se tedy idea MC šíří osobně ústním podáním jako v době vzniku prvních mateřských center v Německu.

Nežádanější témata seminářů a přednášek se týkají dětí (výchovy a výživy) a velmi atraktivním tématem jsou pro návštěvnice také lidové tradice a s nimi spojené výtvarné tvoření. Dalšími žádanými tématy jsou například kurz první pomoci, problematika sociálních dávek, řešení vztahů v rodině atd.¹⁹⁰

Návštěvníci MC nejvíce oceňují pěkné a podnětné prostředí MC Máj, které nabízí prostor pro hraní s mnoha krásnými hračkami a vkusnou výzdobu. Mnohým se také líbí programová nabídka aktivit pořádaných v tomto MC. Bohužel většina dotázaných na otázku vlastní aktivity v MC Máj odpověděla negativně – prý z nedostatku času.¹⁹¹ V tom je velký rozpor mezi prvními založenými MC a dnešními mateřskými centry. Po přečtení knihy *Mateřská centra* jsem se dozvěděla, že se v prvních německých MC téměř všechny matky aktivně zapojovaly do jeho chodu. Tehdy nebylo obvyklé, aby se matka s malými dětmi jakkoli veřejně angažovala, a proto považovaly tehdejší ženy MC za velkou příležitost k seberealizaci. V dnešní konzumní době je i při velkém počtu návštěvníků, jako je v MC Máj, dobrovolnic stále nedostatek.

Mezi nejvíce záporné jevy v MC Máj označily dotázané ženy neohledupnost jiných návštěvnic, které nemají přehled, co jejich dítě dělá a jak se chová

¹⁸⁸ Srov. BULANOVÁ, I. et. al. *Výroční zpráva za rok 2005*, s. 16.

¹⁸⁹ Srov. tamtéž, s. 16.

¹⁹⁰ Srov. tamtéž, s. 16.

¹⁹¹ Srov. tamtéž, s. 16.

k ostatním dětem.¹⁹² V těchto případech vedení MC nemůže zasáhnout, matky se musí naučit řešit konflikty samy. Pouze v případě porušení stanov M-CENTRA PRO MLADOU RODINU, například pokud přijde matka s viditelně nemocným dítětem, má vedení MC právo nevpustit je do svých prostor. Další velké výhrady měly matky také k přístupu s kočárkem, budova však nemá možnost mít bezbariérový vstup.¹⁹³

Další anketa provedená za účelem zlepšení služeb MC Máj byla prováděna v září 2008. Zúčastnilo se jí 40 návštěvnic tohoto MC, které odpovídaly na podobné otázky jako v předešlém dotazníku. Bohužel výsledky byly velmi zkreslené, protože dotazované většinou odpovídaly, že se jim v MC Máj líbí vše, nechtěly by změnit nic a aktivně se zapojit nechtějí.¹⁹⁴ To vypovídá o stále větší pasivitě návštěvnic MC, které chápou MC jako místo, kam si chodí pouze popovídat s ostatními matkami a na případnou vlastní aktivitu nemají ani nechtějí mít čas.

¹⁹² Srov. BULANOVÁ, I. et. al. *Výroční zpráva za rok 2005*, s. 16.

¹⁹³ Srov. tamtéž, s. 16.

¹⁹⁴ Srov. rozhovor s místopředsedkyní MC Máj Jitkou Plojharovou, 2. 6. 2009.

6 VÝZNAM MATEŘSKÝCH CENTER

Význam mateřských center pro matky, které je navštěvují, je patrný již z výše napsaného. Mateřská centra mají velký vliv i na otce, kteří se přímo aktivně podílí v MC účastní nebo jsou manžely či partnery ženy, která se na chodu MC aktivně podílí. Důležitá jsou také pro děti, které se v mateřských centrech většinou poprvé začleňují do dětského kolektivu.

6.1 Význam MC pro matky

Mateřská centra mají bezesporu velký význam především pro ženy, které se aktivně zapojují do činnosti MC. Jedním z nejdůležitějších přínosů pro matky je podle mého názoru možnost vyjít ze společenské izolace, kterou mnohdy celodenní péče o malé děti přináší a setkat se v MC s novými lidmi. I když matky uvádějí, že navštěvují MC kvůli dětem, kteří si zde mohou pohrát s vrstevníky, vždy si mohou v MC s někým popovídat. Do mateřského centra však mohou ženy přijít i bez dětí a účastnit se zde jakékoli aktivity pro vlastní potěšení, a tak smysluplně strávit volný čas.

Matky mají většinou možnost sociálních kontaktů se sousedy, příbuznými či známými, ale mateřské centrum jim umožní pohybovat se na veřejnosti a tím jim pomoci k větší sebejistotě a sebevědomí. MC je místem, kde se ženy mohou stýkat s veřejností i mimo své zaměstnání. „Je to místo nekonvenčních setkání, kde se můžeme znovu naučit vycházet a stýkat s lidmi, kteří pocházejí z jiné kultury nebo z jiné společenské vrstvy, kteří žijí a myslí jiným způsobem, kteří praktikují jiné výchovné metody nebo právě jsou jen v jiné životní fázi.“¹⁹⁵ Tím učí mateřské centrum matky toleranci a otevřenosti vůči druhým.

¹⁹⁵ *Mateřská centra*, s. 145.

Žena, která se aktivně podílí na chodu MC, se také naučí mnoha dovednostem, jaké pozitivně rozvíjejí její osobnost a později se jí mohou hodit při získávání zaměstnání. Mezi tyto dovednosti patří především možnost týmově pracovat, vést předem připravenou aktivitu, získat mnoho zkušeností v oblasti neziskových organizací (psaní projektů, shánění finančních prostředků, jednání s institucemi atd.). Nově nabyté znalosti a sebevědomí matkám již mnohokrát pomohlo veřejně hájit své zájmy a svá práva.

Při výpomoci v mateřském centru při vedení kroužků či jiných programů si ženy také mohou vydělat peníze. Nejsou to horentní částky, ale peníze zde mají hlavně ocenit práci matek, která v domácnosti není nijak honorována. Ženy si také mohou za vydělané peníze vydobýt větší respekt a uznání doma. Tento aspekt byl velmi významný pro německé ženy v době vzniku prvních MC, tj. v osmdesátých letech 20. století, kdy bylo v Německu obvyklé, že ženy zůstávaly v domácnosti, pokud měli jejich muži vyšší plat. Svým vlastním příjmem se tak ženy stávaly nezávislé na svém muži a měly i větší společenský status.¹⁹⁶

O možnosti seberealizace jsem v této práci psala již několikrát. I když v mnohých MC stále chybí dostatek dobrovolníků, kteří by chtěli programy v MC aktivně vést, stále vznikají nová mateřská centra. To svědčí o tom, že touha po konání smysluplné činnosti pro druhé je nejen u žen stále silná. MC se tak stávají „školou“, kde si ženy mohou zkusit vést aktivitu, která je baví a zajímá, bez strachu z velkého neúspěchu. V mateřském centru totiž neexistuje žádná hierarchie, všichni mají stejné možnosti.

Díky sebedůvěře a na základě aktivního zapojení v mateřském centru se také několik žen odhodlalo vydat svou vlastní publikaci o činnosti, kterou v MC vedou. Například Hana Doležalová z karlovarského MC napsala velmi úspěšnou knihu *Nápady pro maminky na mateřské dovolené* (nakladatelství Portál), v níž ukazuje trávení volného času nejen s dětmi inspirované lidovými tradicemi.¹⁹⁷

¹⁹⁶ Srov. *Mateřská centra*, s. 68.

¹⁹⁷ Srov. DOLEŽALOVÁ, H. *Nápady pro maminky na mateřské dovolené*, s. 5.

Závěrečná část této publikace je věnována mateřským centrům. Veronika Doňarová, vedoucí výtvarných kroužků pro nejmenší v MC, vydala (také v nakladatelství Portál) úspěšnou knihu s názvem *Co umí barvy, nůžky, lepidlo*, která poskytuje návrhy na výtvarné tvoření s malými dětmi.¹⁹⁸ Magdaléna Staňková-Kröhnová, která několik let v místním MC vedla výtvarný kroužek a učila zájemce zajímavosti o bylinkách, vydala poutavou knihu *Bylinky pro děti i maminky* (nakladatelství Grada).¹⁹⁹ Iva Czyžová z MC Máj napsala knihu nazvanou *Čínské uzly* o této zajímavé výtvarné technice, které se několik let věnuje.

Existence mateřských center má na ženy, které je navštěvují, i na jejich okolí pozitivní vliv. Dobře to vystihuje vyznání jedné bezejmenné matky, uveřejněné ve sborníku *Sít' MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých deset let.*: „MC mi dokázalo dát spoustu nových nápadů a názorů, jak na výchovu malých dětí, tak i na způsob využití volného času, na různé výtvarné, hudební a sportovní aktivity. Samozřejmě i spoustu nových známých, kteří stejně jako já a moje rodina nechtějí život jen přežít, ale prožít a užít si ho. ... MC vděčím za to, že jsem dnes tím, čím jsem, sama sebou.“²⁰⁰

6.2 Význam MC pro otce

Také pro muže a otce má mateřské centrum pozitivní význam. Někteří manželé cítí MC jako hrozbu pro svůj manželský život, protože se obávají, že jejich manželka nebude věnovat tolik času domácnosti jako dříve. Tyto obavy však většinou plynou z neznalosti poslání MC, které samozřejmě nechce ženy vzdalovat od jejich rodin, ale naopak jim chce dát možnost seberealizace a tím

¹⁹⁸ Srov. DOŇAROVÁ, V. *Co umí barvy, nůžky, lepidlo*, s. 4.

¹⁹⁹ Srov. STAŇKOVÁ-KRÖHNOVÁ, M. *Bylinky pro děti i maminky. Praktické použití léčivých rostlin pro rodiny s dětmi od jara do zimy*, s. 8.

²⁰⁰ *Sít' MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých deset let*, s. 16.

i většího sebeuspokojení, které se pak může kladně projevit v rodině. Mnoho mužů však své ženy v zapojení se do činnosti MC podporuje a má radost z jejich úspěchů.

Otcové se mohou také aktivně zapojit do dění v mateřském centru. Většinou se podílí na údržbářských pracích nebo pomáhají při organizaci jednorázových akcí, například mikulášské besídky. Někteří otcové také vedou zájmový kroužek v MC. Například v českobudějovickém MC Máj vedli dva muži několik let kroužek nazvaný Patomatoviny, kde učili malé chlapce, jak pracovat s náradím jako je šroubovák, kladivo atd.²⁰¹ Pro otce, kteří zůstávají s dětmi doma na rodičovské dovolené, mají MC podobný význam jako pro matky – mohou si zde najít nové kontakty, dozvědět se zajímavé informace nebo se zúčastnit volnočasových aktivit pro dospělé.²⁰²

Síť MC připravuje pro otce také několik let po sobě úspěšnou kampaň s názvem *Táta dneska frčí*, která má podpořit úlohu otce v rodině a ukázat jeho nepostradatelnost ve výchovném procesu. V rámci této kampaně probíhá v celé republice mnoho zábavných akcí, MC Máj například pořádalo *Odpolední závody* na dopravním hřišti, kterých se účastnili otcové se svými dětmi.

6.3 Význam MC pro děti

Děti patří k mateřskému centru zcela samozřejmě jako jejich matky. Většina matek také uvádí, že jejich děti byly prvním impulsem k návštěvě MC – matka jim chtěla pomoci začlenit se do dětského kolektivu. V prvních německých MC byla možnost vzít děti sebou, aby se účastnily aktivit určených dospělým, zcela ojedinělá. V mnohých MC v Německu bylo také zajišťováno hlídání dětí, zatímco matky spolu pily kávu a probíraly různé problémy.

²⁰¹ Srov. SCHEICHEROVÁ, P. et. al. *Výroční zpráva za rok 2007*, s. 8.

²⁰² Srov. DVOŘÁKOVÁ, M., HORSKÝ, J. Jak se žije našemu tatínkovi v MC. *Půl na půl*, 2008, č. 4, s. 8.

Pro děti má mateřské centrum velký význam. Mohou se zde poprvé naučit sociálním dovednostem a najít si kamarády mezi svými vrstevníky. Děti získají mnoho nových sociálních kontaktů. Často se stává, že jedna matka své dítě hubuje a druhá ho utěšuje. Společenské děti se mohou seznamovat s novými dětmi a ty báznější mají více času se adaptovat a zvyknout si na kolektiv již před nástupem do mateřské školy. V MC je pro děti velké množství nových podnětů, které je rozvíjí a spousta hraček, které doma nemají. Například můj syn si velmi rád hraje v našem MC s kočárkem.

Mateřské centrum je pro děti také školou tolerance, při níž se naučí přijímat i odlišné, třeba postižené děti, a naopak se ohleduplně chovat k ostatním. Tato možnost setkat se s jinými dětmi je, myslím, velmi důležitá. Dříve, před rokem 1989, se mohly matky s ostatními dětmi seznámit třeba na pískovišti, ale děti, které neměly rády písek a neměly žádné vrstevníky mezi příbuznými, se do dětského kolektivu dostaly až v mateřské škole (pokud před tím neprošly jeslemi).²⁰³

Dalším velkým pozitivem mateřských center je příležitost děti smysluplně zabavit. Všechna MC nabízejí program pro děti již od kojeneckého věku po školáky. Při těchto zájmových aktivitách děti rozvíjejí svou osobnost, své znalosti a dovednosti. Pokud je dělají společně s rodičem, mají pozitivní vliv na jejich vzájemný vztah.

Mnoho mateřských center v Německu nabízí v současnosti možnost dlouhodobého hlídání dětí ve formě naší mateřské školy, která má však svá specifická pravidla (více v kapitole o Eltern-Kind-Zentrum). Klade větší důraz na zapojení rodiče do dění ve školce a poskytuje dětem individuální přístup.

Díky mateřskému centru si děti mohou matky více vážit, protože v MC vidí děti svou matku v jiné roli než v domácnosti.

²⁰³ Srov. *Mateřská centra*, s. 78.

Děti se v MC nikdy nenudí, každý den se v něm schází jiná společnost dětí se svými rodiči, a tak není nouze o nová přátelství a nové zážitky. Děti mají v MC mnohem méně problémů než dospělí. Rychle se pohádají, ale zase jsou hned nejlepšími přáteli. Z vlastní zkušenosti vím, že se můj syn do MC pokaždé velmi těší.

6.4 Význam MC pro společnost

Mateřská centra mají ve společnosti důležité postavení. Vznikají dobrovolnickou činností bez vnějšího řízení jakékoli instituce. Tato aktivita „zdola“ přispívá také k rozvoji občanské společnosti.

Díky své otevřenosti a široké programové nabídce, při které se mohou seznámit sousedé, budují a upevňují vztahy v místní komunitě. Místní lidé také MC kladně hodnotí. Matky z mateřských center se snaží zlepšit životní podmínky v jeho okolí, takže se jim například podařilo postavit dětská hřiště, umístit kolem MC více odpadkových košů na psí exkrementy, zvýšit počet kontejnerů na tříděný odpad a mnoho dalších obecně prospěšných věcí.²⁰⁴

K péči o děti patří také starost o životní prostředí. Mnohá MC v České republice i v Německu se aktivně zajímají o problematiku ekologického způsobu života a pořádají na toto téma vzdělávací přednášky. Snaha o zlepšení životního prostředí se děje i prakticky – v MC se třídí odpad, pořádají se ekologicky zaměřené akce a semináře (například v MC Máj se konalo několik přednášek o látkových plenách, které šetří životní prostředí) a je zde k dispozici mnoho letáků s touto tematikou.

Mateřská centra fungují také jako střediska primární prevence, protože poskytují mnoho zájmových aktivit pro děti a mládež. Tyto kroužky nejsou finančně tolik nákladné a jsou otevřené všem dětem bez rozdílu, nejen

²⁰⁴ Srov. *Sít MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let*, s. 23.

talentovaným, jako to bývá u státních uměleckých škol. Pokud jsou děti smysluplně zabaveny, nemají tolik času na sociálně-patologické jevy, jako jsou například kouření a drogy.²⁰⁵

Dalším významným prospěšným aspektem, který společnosti poskytují MC, je možnost integrace jakkoli odlišných lidí. Mateřská centra jsou otevřená všem lidem bez rozdílu rasy, sociální vrstvy, národnosti, zdraví atd. a tím přispívají k předcházení xenofobie ve společnosti. Při různých programech v MC jsem se setkala s ženami z různých sociálních vrstev, různého věku (MC někdy navštěvují i prarodiče se svými vnoučaty) i vzdělání a všechny se do činnosti bez problémů zapojily. Nikdy jsem však v MC Máj neviděla rodinu jiné národnosti než české. Překážkou v účasti na aktivitách v MC může být podle mého názoru výše vstupného a fakt, že mnoho z těchto rodin se schází ve vlastních komunitách a nemají takovou potřebu dalšího kontaktu.

Mateřská centra ovlivňují i politiku, bývají odrazovým můstkem pro ženy, které se chtějí angažovat v politické oblasti. Tyto ženy mají mnoho zkušeností s rodinami s malými dětmi, a proto mohou za zájmy rodin politicky dobře lobbovat. Příkladem je aktivní činnost prezidentky Sítě MC v Radě vlády pro rodinu a dalších žen, které jsou činné v místních samosprávách. Síla MC se projevila i v nynější předvolební kampani, kdy se představitelé KDU-ČSL rozhodli věnovat částku na vypracování předvolebního spotu mateřským centřům.²⁰⁶

²⁰⁵ Srov. *Co jsou mateřská centra* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/co-jsou-mc/>>.

²⁰⁶ Srov. *Ušetřené prostředky z kampaně KDU-ČSL putují na charitu* [online]. Dostupné z WWW: <<http://www.kdu.cz/default.asp?page=510&idr=10944&IDCI=28099>>.

ZÁVĚR

Mateřská centra jsou ojedinělým fenoménem v naší společnosti. Za necelých dvacet let od doby, kdy bylo založeno první MC YMCA Praha, se rozšířila do všech koutů České republiky a do jejich činnosti se aktivně zapojilo mnoho set rodin. Cílem mé práce bylo zmapovat vznik a vývoj MC v Německu (odkud tato myšlenka vzešla) a v Čechách a porovnat, v čem jsou si podobná nebo v čem se liší.

Nejprve jsem se zabývala mateřskými centry v teoretické rovině - vymezila jsem pojem mateřské centrum a zabývala jsem se jeho podstatou a posláním. Mateřské centrum je místem vzájemného setkávání rodičů (převážně matek) s dětmi, pomáhá matkám vyjít ze společenské izolace, do které se celodenní péčí o děti dostávají, a umožňuje jim aktivně se podílet na jeho chodu. MC má formu nestátní neziskové organizace, kterou zřizují matky na mateřské dovolené a zároveň se podílejí na její samosprávě. Mateřské centrum nabízí svým návštěvníkům rozmanitý program, aktivity určené rodičům s kojenci a batolaty, zájmové kroužky pro děti a večerní a vzdělávací programy pro dospělé.

Podstatou MC je pomoc svépomocí, kdy si matky navzájem pomáhají a spolu také připravují volnočasové aktivity. Hlavním posláním mateřských center je umožnit matkám prožít mateřskou dovolenou jako smysluplně strávený čas i se svými dětmi tím, že se budou moci účastnit společenského života a podle svých možností se zapojovat do aktivní činnosti v MC.²⁰⁷

²⁰⁷ Srov. *Co jsou mateřská centra* [online]. Dostupné z WWW: <http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/co-jsou-mc/>.

V druhé kapitole jsem se zabývala konkrétní realizací MC, jakým způsobem mateřské centrum vzniká a obvyklými problémy, které iniciátorky vzniku při budování centra provázejí.

Následující kapitoly o vývoji mateřských center v Německu a v České republice jsou stěžejní pro mé srovnávání. Nápad založit MC vyšel z několikaletých studií Německé instituce pro mládež, která uspořádala pro několik nadšených žen seminář o mateřských centrech. Myšlenka se jim zalíbila, a proto založily v roce 1981 v Darmstadtu první MC nazvané Kavárna pro matku a dítě. Tímto centrem se inspirovaly další skupiny žen a hnutí mateřských center se v Bavorsku rychle rozšířilo. Do České republiky přivezla ideu mateřských center počátkem devadesátých let 20. století Rut Kolínská poté, co navštívila několik MC v Německu.

Vývoj německých a českých MC je velmi podobný, v obou zemích se mateřská centra začala velmi rychle rozšiřovat. Matky z MC se začaly záhy navštěvovat a pořádat konference, na kterých si mohly sdělovat své zkušenosti z organizace MC a společně řešit problémy. Po několika letech od vzniku prvního MC v Německu i v Čechách se počet mateřských center natolik rozšířil, že nastala potřeba vytvořit organizaci, která by MC zastupovala na veřejnosti a hájila její zájmy. Touto organizací se v Badensku-Württembersku stalo Mateřské fórum, v České republice vznikla roku 2001 Síť mateřských center. Zmíněné organizace koordinují činnost MC, metodicky vedou nově vznikající MC, reprezentují MC, spolupracují s médii, vyhlašují celorepublikové projekty a kampaně a spolupracují s místními i zahraničními partnerskými organizacemi.

V současné době se německá mateřská centra zaměřují více na děti, kterým poskytují kromě pravidelných zájmových aktivit také možnost krátkodobě či dlouhodobě navštěvovat zařízení s celodenní péčí, obdobné našim jeslím a mateřské škole. V českých MC není hlídání dětí tak časté. Pokud je umožněno, pak pouze krátkodobě.

Další odlišností, která je patrná mezi německými a českými MC, je transformace mnoha mateřských center v Německu na vícegenerační domy, kde pod jednou střechou existuje několik zařízení a služeb pro všechny věkové skupiny. Fungování tohoto systému jsem ukázala na příkladu stuttgartského vícegeneračního Generationenhaus West, který také poskytuje zázemí pro MC Eltern-Kind-Zentrum.

Mateřská centra v České republice nejsou většinou nijak výrazně profilována. Více se specializují MC, která vznikají ve větších městech a pokud je jich v dané lokalitě větší množství. Například v Českých Budějovicích v současnosti existují dvě MC, M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU a rodinné centrum Rozárka. MCMR má široký záběr aktivit a centrum Rozárka se zaměřuje na integraci postižených dětí do společnosti zdravých.

Rozdíl mezi německými a českými MC je také v poskytování různých služeb. Mateřská centra v Německu velmi často nabízejí svým návštěvníkům možnost společného stolování, což u nás není obvyklé hlavně kvůli přísným hygienickým předpisům a nedostatečnému zázemí našich MC. Oblíbenou a hojně navštěvovanou aktivitou v německých MC jsou poradenské rozhovory, v nichž se setkávají lidé s podobnými problémy, aby si navzájem poradili a pomohli. V českých MC fungují poradny pro pracovní příležitosti většinou financované projekty z EU a matky si radí mezi sebou navzájem při běžném provozu v MC, ale ekvivalent německých poraden v našich MC není obvyklý.

Proces vzniku a vývoje českého mateřského centra jsem nastínila na příkladu českobudějovického MC Máj. Vedle aktivit, kterých je v tomto MC nabízeno velké množství, jsem se zaměřila na profil typické návštěvnice tohoto MC. Z dotazníku, vypracovaného v MC Máj v roce 2005, jsem zjistila, že se matky, které toto MC pravidelně navštěvují, ve většině nechtějí podílet na chodu MC, ale raději si tam jdou se svými dětmi pouze odpočinout a pobavit se s jinými ženami. Tento fakt kontrastuje s posláním MC, které má sloužit seberealizaci žen. Myslím

si, že mateřská centra jsou jedinečná právě možností volby být aktivní nebo „pouze“ pasivně přijímat nabízený program.

V poslední kapitole jsem se věnovala významu mateřských center pro matky, otce a děti, kteří je navštěvují a také významu MC pro společnost. Myslím si, že projekt MC je pro všechny zainteresované i pro společnost velmi prospěšný. Mateřská centra jsou rozšířená nejen v České republice a v Německu, ale také ve většině zemí západní Evropy a USA a všude se snaží pomáhat rodinám s dětmi a přispívat ke zlepšení životních podmínek v místní komunitě. A to není málo.

SEZNAM LITERATURY

Monografie

BELKE, E., BRIX, B. *Mütter macht Politik. Dokumentation zum 2. Bundesweiten Mütterzentrenkongress*. Mnichov: Mütterbüro, 1993. ISBN neuvedeno.

BULANOVÁ, I. et. al. *Výroční zpráva za rok 2005*. České Budějovice: Attavena, o.p.s., 2005. ISBN neuvedeno.

DOLEŽALOVÁ, H. *Nápady pro maminky na mateřské dovolené*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7367-119-0.

DOŇAROVÁ, V. *Co umí barvy, nůžky, lepidlo*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-293-5.

DVOŘÁKOVÁ, M., HORSKÝ, J. Jak se žije našemu tatínkovi v MC. *Půl na půl*, 2008, č. 4, s. 8.

EHLERS, A., EHLERS, C., SPIEKERMANN, N. *10 Jahre Mütterforum Baden – Württemberg e. V. Dachverband der baden – württembergischen Müttrezentren*. Freudenstadt: Druckerei und Verlag Horst Peters, 2002. ISBN neuvedeno.

HEJDUKOVÁ, E. et. al. *Výroční zpráva za rok 2006*. České Budějovice: Attavena, o.p.s., 2007. ISBN neuvedeno.

KOLÍNSKÁ, R. Kdo je kdo na mezinárodním poli. *Půl na půl*, 2006, č. 1, s. 13.

KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2006*. Praha: Síť MC v ČR, 2007. ISBN neuvedeno.

KOLÍNSKÁ, R. *Síť mateřských center. Výroční zpráva 2007*. Praha: Síť MC v ČR, 2008. ISBN neuvedeno.

Kronika MC Máj 1997

Kronika MC Máj 2000

Mateřská centra. Praha: Pražské matky, 1995. ISBN 80-901864-0-8.

Mateřská centra přátelská rodině. *Půl na půl*, 2008, č. 10, s. 4 – 5.

Materialen zur Arbeitstagung Mütterzentren. Ein neuer Weg in der Familienselbsthilfe. B. m. Bayerisches Landesjugendamt, 1987. ISBN neuvedeno.

Mateřská a rodinná centra sdružená v Síti MC v ČR. Jihočeský kraj. Praha: Síť MC v ČR, 2007. ISBN neuvedeno.

Neue Ansätze in der Kinderbetreuung. Das Platz-Sharing-Modell im Eltern-Kind-Zentrum Stuttgart-West e.V. Stuttgart: Rudolf Smidt und Herman Smidt Stiftung, 2003. ISBN neuvedeno.

Neue Partnerschaften fürs neue Jahrtausend. Das Stuttgarter Modell. Stuttgart: Rudolf Smidt und Herman Smidt Stiftung, 2002. ISBN neuvedeno.

NOVOTNÁ, K. Od myšlenky k prvním krokům. *Půl na půl*, 2008, č. 10, s. 6 – 7.

Projekt „Společnost přátelská rodině“, *Půl na půl*, 2006, č. 2 – 3, s. 4 – 5.

SCHEICHEROVÁ, P. et. al. *Výroční zpráva za rok 2007*. České Budějovice: Megaprint, 2008. ISBN neuvedeno.

SLAUKOVÁ, L. *Síť mateřských center v České republice. Výroční zpráva 2005*. Praha: Síť MC v ČR, 2006. ISBN neuvedeno.

Síť MC v ČR. Ohlédnutí za uplynulých 10 let. Praha: Síť MC v ČR, 2003. ISBN neuvedeno.

Síť mateřských center v České republice. Výroční zpráva za roky 2002 – 2004. Praha: Síť MC v ČR, 2005. ISBN neuvedeno.

STAŇKOVÁ-KRÖHNOVÁ, M. *Bylinky pro děti i maminky. Praktické použití léčivých rostlin pro rodiny s dětmi od jara do zimy*. Praha: Grada, 2009.
ISBN 978-80-247-2312-9.

Internetové zdroje

Akce [online]. 2009, poslední aktualizace: 12. 5. 2009 [cit. 2009-05-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=7>>.

Austasch, Treffs [online]. 2009, [cit. 2009-04-22]. Dostupné z WWW:
<http://www.eltern-kind-zentrum.de/index.php?option=com_content&task=view&id=60&Itemid=55>.

Co jsou mateřská centra [online]. 2007, poslední aktualizace 27. 9. 2007 [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/co-jsou-mc/>>.

Das Mütterzentrum Darmstadt startete 1981[online]. 2006, [cit. 2009-05-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.mehrgenerationenhaus-darmstadt.de/html/entstehung.html>>.

Eltern-Kind-Zentrum [online]. 2009, [cit. 2009-04-22]. Dostupné z WWW:
<<http://www.eltern-kind-zentrum.de/index.php>>

Historie Síť MC [online]. 2007, poslední aktualizace 27. 5. 2009 [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/historie-site-mc-v-cr/>>.

Jak vznikalo M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU [online]. 2009, poslední aktualizace: 12. 5. 2009 [cit. 2009-05-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=cti&id=517>>.

Klub maminek Andilek Hluboká nad Vltavou [online]. 2009, poslední aktualizace 27. 5. 2009 [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.klubmaminek-andilek.estranky.cz/stranka/program-akci>>.

Klub maminek Volyně [online]. 2007, [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.volyne.info/maminky/>>.

Kroužky pro děti [online]. 2009, poslední aktualizace: 12. 5. 2009 [cit. 2009-05-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=6>>.

Kulaté stoly [online]. 2007, poslední aktualizace 27. 9. 2007 [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <http://www.materska-centra.cz/download.php?FNAME=1236069106.upl&ANAME=SitMC_TZ_kulate_stoly.doc>.

Kurse Kinder [online]. 2009, [cit. 2009-04-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.eltern-kind-zentrum.de/kursekinder.php>>.

Mateřské centrum Beruška Strakonice [online]. 2008, [cit. 2009-05-13]. Dostupné z WWW: <www.mcberuska.wz.cz>.

Mateřské centrum Budulinek Vimperk [online]. 2009, [cit. 2009-05-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.fch-vimperk.cz/index.php/onas/budulinek>>.

Mateřské centrum Človíček Nebojsa Trhové Sviny [online]. 2008, poslední aktualizace 29. 4. 2009 [cit. 2009-05-13]. Dostupné z WWW: <www.cloviceknebojsa.cz>.

Mateřské centrum Duha Vodňany [online]. 2008, poslední aktualizace 30. 5. 2009 [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.meksvodnany.cz/krouzky>>.

Mateřské centrum Kvítek Písek [online]. 2009, poslední aktualizace 29. 5. 2009 [cit. 2009-06-01]. Dostupné z WWW: <<http://mckvitek.eu/program.php>>.

Mateřské centrum Máj [online]. 2009, poslední aktualizace: 12. 5. 2009 [cit. 2009-05-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com>>.

Mateřské centrum Medvídek Sušice [online]. 2008, [cit. 2009-05-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.mcmedvidek.eu/centrum.html>>.

Mateřské centrum Miša Český Krumlov [online]. 2009, poslední aktualizace 1. 6. 2009 [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <www.mcmisa.blog.cz>.

Mateřské centrum Sluníčko Týn nad Vltavou [online]. 2009, [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <www.tnv.cz/spolky-a-sdruzeni/mc-slunicko/2006-06-19.htm>.

Mateřské centrum YMCA Praha [online]. 2009, poslední revize 21. 12. 2008 [cit. 2009-04-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.bezdrat.net/materskecentrumnaporici/>>.

Mezinárodní spolupráce [online]. 2009, poslední aktualizace 21. 2. 2009 [cit. 2009-05-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/mezinarodni-spoluprace/>>.

Familien Mittagstisch [online]. 2009, [cit. 2009-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kindzentrum.de/index.php?option=com_content&task=view&id=58&Itemid=53>.

Mitgliedschaft [online]. 2009, [cit. 2009-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kindzentrum.de/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=163&Itemid=170>.

Mütter- und Familienzentren sind in allen Regionen Baden-Württembergs aktiv [online]. 2009, [cit. 2009-05-27]. Dostupné z WWW: <<http://www.muetterforum.de/ueber-uns>>.

Mutterzentrum Darmstadt [online]. 2006, [cit. 2009-05-13]. Dostupné z WWW: <<http://www.mehrgenerationenhaus-darmstadt.de/>>.

Offene Sprechstunde für alle Lebenslagen und Fragen mit unserer Sozialpädagogin Andera Bundschuh [online]. 2009, [cit. 2009-04-22]. Dostupné z WWW: <http://www.eltern-kindzentrum.de/index.php?option=com_content&task=view&id=63&Itemid=58>.

Oficiální údaje a trocha historie [online]. 2009, poslední aktualizace: 12. 5. 2009 [cit. 2009-05-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=cti&id=16>>.

Programy pro dospělé [online]. 2009, poslední aktualizace: 12. 5. 2009 [cit. 2009-05-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=kategorie&id=14>>.

Projekt: Mütterzentren [online]. 2008, poslední aktualizace 7. 3. 2007 [cit. 2009-05-17]. Dostupné z WWW: <<http://www.dji.de/cgi-bin/projekte/output.php?projekt=326>>.

Projekty Sítě MC [online]. 2009, poslední aktualizace 21. 2. 2009 [cit. 2009-05-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/kampane-a-projekty/projekty-site-mc/>>.

Příspěvatelé Wikipedie, Matěské centrum, Wikipedie: Otevřená encyklopedie, Verze 2008 [online], poslední revize: 23. 10. 2008 [cit. 2009-03-16]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Mat%C5%99sk%C3%A9_centrum&oldid=3202300>.

Rodinné centrum Radost Tábor [online]. 2009, [cit. 2009-04-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.rcradost.cz/cz/kalendar-akci>>.

Rodinné centrum Rozárka České Budějovice [online]. 2009, poslední aktualizace 21. 5. 2009 [cit. 2009-05-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.rozarka.com/program/program.htm>>.

Seien Sie mitten drin! [online]. 2009, [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.generationenhaus-west.de/01-05-haustour.htm>>.

Seznam členských MC [online]. 2009, poslední aktualizace 21. 2. 2009 [cit. 2009-05-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/clenove/seznam-clenu/>>.

Sdružení Victory [online]. 2009, poslední aktualizace 27. 4. 2008 [cit. 2009-05-22]. Dostupné z WWW: <www.victorysdruzeni.cz>.

Úkoly Sítě MC [online]. 2007, poslední aktualizace 27. 9. 2007 [cit. 2009-04-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/ukoly-site-mc-v-cr/>>.

Ušetřené prostředky z kampaně KDU-ČSL putují na charitu [online]. 2009, poslední aktualizace 3. 6. 2009 [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.kdu.cz/default.asp?page=510&idr=10944&IDCI=28099>>.

Začátky v MC [online]. 2009, poslední aktualizace: 19. 5. 2009 [cit. 2009-05-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.mc-maj.com/?co=cti&id=570>>.

3. kongres MC v ČR „Mateřská centra přátelská rodině“ [online]. 2008, poslední aktualizace 20. 4. 2007 [cit. 2009-04-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/celorepublikova-setkani1/3--kongres-mc-v-cr---materska-centra-pratelska-rodine-/>>.

2007 Nairobi [online]. 2008, poslední aktualizace 27. 5. 2007 [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/mezinarodni-spoluprace/2007-nairobi/>>.

SEZNAM ZKRATEK

DJI – Deutsche Jugendinstitut

EKiZ – Eltern-Kind-Zentrum

GROOTS - Grassroots Organisation Operating Together in Sisterhood

GWIA - The Grassroots Women's International Academy

MC - Mateřské centrum

MCMR – M-CENTRUM PRO MLADOU RODINU

MINE - The Mother Centers International Network

MV – Ministerstvo vnitra

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. I

Náklady MC Máj v roce 2007

Výnosy MC Máj v roce 2007

Příloha č. II

Fotografie ze Stuttgartského vícegeneračního domu Generationenhaus West

Příloha č. III

Fotografie z Mateřského centra Máj

PŘÍLOHY

Příloha č. I

Náklady MC Máj v roce 2007

Materiálové náklady	109 531 Kč
Spotřeba energie	158 650 Kč
Cestovné	838 Kč
Náklady na reprezentaci a odměny pro děti	17 764 Kč
Ostatní služby	27 099 Kč
Telefon	26 104 Kč
Nájem	990 Kč
Inzerce	672 Kč
Svoz a likvidace odpadu	1 762 Kč
Poštovné	1 101 Kč
Lektoři - tělovýchovné kurzy	58 297 Kč
Lektoři - výtvarné kurzy	5 130 Kč
Lektoři - ostatní	6 200 Kč
Služby celkem	127 355 Kč
Zaměstnanci - hrubé mzdy	280 090 Kč
Dohody o provedení práce	107 581 Kč
Zákonné sociální pojištění	72 838 Kč
Zákonné zdravotní pojištění	25 206 Kč
Zákonné sociální náklady	2 170 Kč
Mzdové náklady celkem	487 885 Kč
Daně a poplatky	1 858 Kč
Bankovní daně a poplatky	2 646 Kč
Ostatní náklady (pojištění)	2 235 Kč
Ostatní provozní náklady (zokrouhleno)	-328 Kč
NÁKLADY CELKEM	908 433 Kč

Výnosy MC Máj v roce 2007

Dopolední vstupné	85 040 Kč
Odpolední kroužky pro děti	100 960 Kč
Výtvarné	23 160 Kč
Hudební	22 400 Kč
Tělovýchovné	45 040 Kč
Patomatoviny	3 880 Kč
Angličtina s písničkou	6 480 Kč
Aktivity pro dospělé	149 830 Kč
Tělovýchovné	129 230 Kč
Výtvarné a rukodělné	13 430 Kč
Přednášky a vzdělávací kurzy	7 170 Kč
Ostatní akce	47 200 Kč
Setkání maminek z internetu	2 810 Kč
Mimořádné akce	28 485 Kč
Bazárek	11 605 Kč
Těhotenský kurz	4 300 Kč
Ostatní provozní výnosy	840 Kč
Přijaté dary	56 584 Kč
Příspěvek ze Sítě	6 000 Kč
Členské příspěvky	11 700 Kč
Dotace z Úřadu práce	92 272 Kč
Dotace z magistrátu	50 000 Kč
Dotace z MPSV	297 000 Kč
VÝNOSY CELKEM	897 426 Kč

Hospodářský výsledek byl v roce 2007 -11 007 Kč.²⁰⁸

²⁰⁸ SCHEICHEROVÁ, P. et. al. *Výroční zpráva za rok 2007*, s. 19.

Příloha č. II

Stuttgartský vícegenerační dům Generationenhaus West

Celkový pohled zepředu

Jídelna, kde se schází všechny generace ke společnému stolování

Výtvarný kroužek pro předškoláky na terase

Venkovní hřiště pro děti

Zdroj fotografií: Seien Sie mitten drin! [online]. 2009, [cit. 2009-06-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.generationenhaus-west.de/01-05-haustour.htm>>.

Příloha č. III

Mateřské centrum Máj v Českých Budějovicích

Děti v herně

Hudební kroužek

Rodiče s dětmi při volném programu

Cvičení matek s kojenci

Zdroj fotografií: vlastní.

ABSTRAKT

KRAVAROVÁ, K. *Mateřská centra. Porovnání vývoje v Německu a v České republice*. České Budějovice 2009. Diplomová práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce M. Kaplánek.

Klíčová slova: mateřská centra, nezisková organizace, mateřská dovolená, rodina, volný čas, péče o děti, občanská společnost.

Práce se zabývá srovnáním vývoje mateřských center v Německu a v České republice. První část definuje mateřská centra, charakterizuje jejich podstatu a poslání ve společnosti. V následující části popisuje proces zakládání mateřských center a problémy, které při něm mohou nastat.

Stěžejní část obsahuje charakteristiku vývoje mateřských center v Německu, kde tato centra vznikla, a jejich vývoj v České republice. Konkrétní příklad vývoje mateřského centra ukazuje na M-CENTRU PRO MLADOU RODINU v Českých Budějovicích. Německá i česká mateřská centra prošla velmi podobným vývojem, liší se pouze formou nabízených aktivit.

Poslední část práce je věnována významu mateřských center pro matky, otce, děti a společnost. Hlavním přínosem pro matky je možnost vyjít z izolace, kam se celodenní péčí o malé děti dostávají. Mateřská centra také významně přispívají k rozvoji občanské společnosti.

ABSTRACT

Mother centers. Comparison of their development in Germany and in the Czech Republic.

Key words: mother centers, nonprofit organization, maternity leave, family, free time, child welfare, civil society.

The thesis deals with comparison of mother centers' development in Germany and in the Czech Republic. The first part defines mother centers, characterizes their principles and role in the society. In the next part the process of mother centers' establishment is described and problems which may occur.

The main part of the thesis contains characterization of mother centers' development in Germany, where these centers were founded, and their development in the Czech Republic. A concrete example illustrates M-CENTER FOR YOUNG FAMILY in České Budějovice. German and Czech mother centers experienced similar progress and differ only in offers of activities.

The last part of this work concentrates on the importance of mother centers for mothers, fathers, children and our society. Main benefit for mothers is the possibility to come out of isolation where they end up after their all-day-long care of babies. Mother centers significantly contribute to development of civil society.